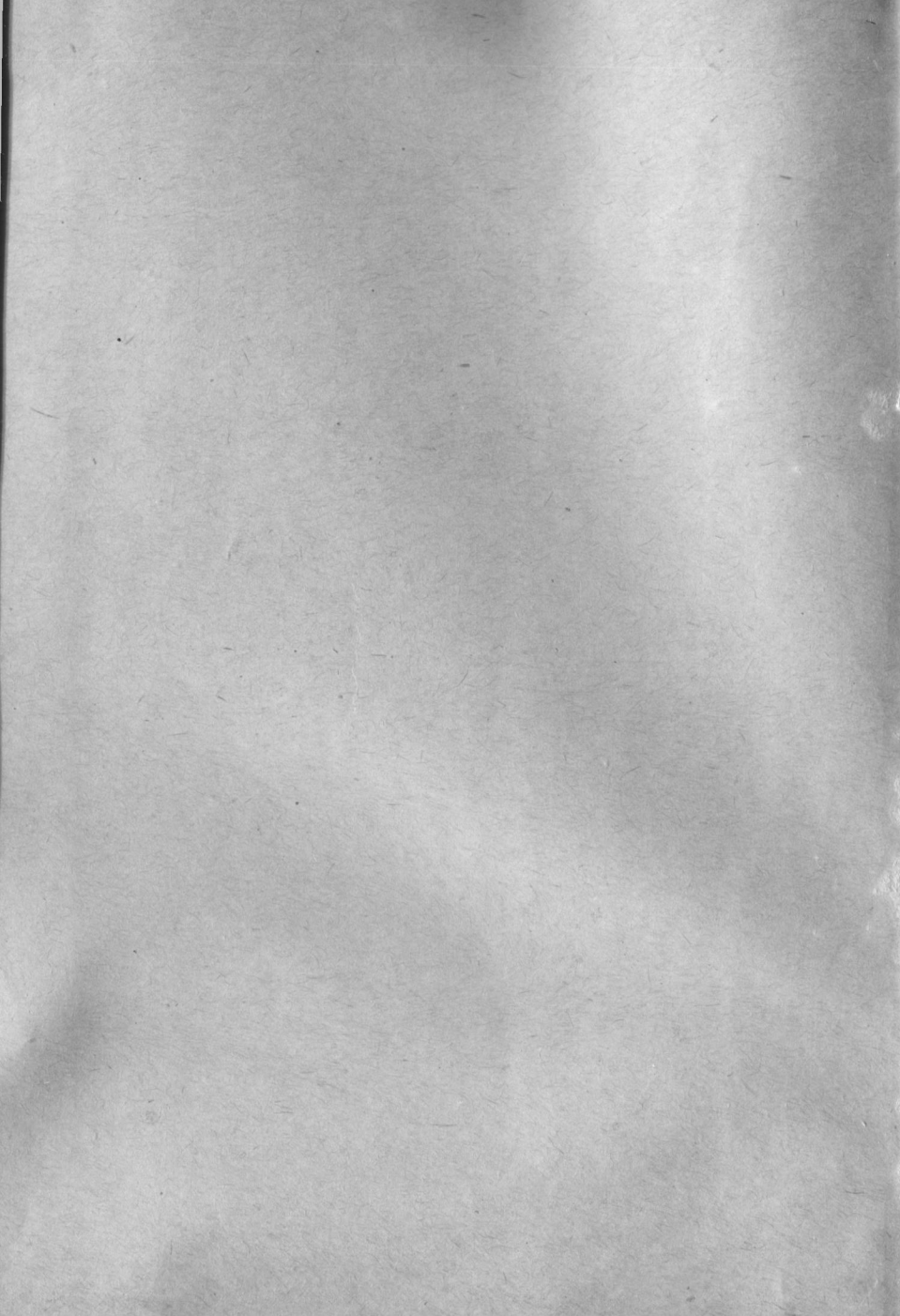

НОВА ІНСТА ВІСТОВ

Знамення

Камі. Ніга. до Захін 1309

ЋОБДИНСА ВІТТОР

„ЗНАМЕНЋЕ“

Кујимторја теш

ШНБ. М 489

КОМІ НІГА ЛЕЗАНІН
СЫКТЫВКАР—1930 во

В. Савин. — „ЗНАМЕНИЕ“
Обложка работы В. Полякова.

Отпечатано в типографии

Колми госиздата

в колич. 2.000 экз.

Облит № 488

1 9 3 0

В О З К Ы В.

Тажö пјесаыс петкөдлө:

1) попјаслыг, сектантјаслыг да кулакјаслыг — сиктса олөм јірыгјаслыг (паразитјаслыг)—религіја (вера) виқөм вөс-на быдсама лок вөчөмсө, сөвет да партија ноглаң лад-мөбчөмсө, ласкыгөмсө, најанлунсө да муферлунсө (Пекла-пыр көсјөны личкыны предгедател ылө—вляјаңне вөчны власт ылө).

2) сиктјасын пөрадок ылө омөла виқөдөмсө: вывса-ныс (ортсысаңыс)-кө оз тыдав локыс, пыдөжык оз-на виқөдлыны (милитсионер); сы ылө весиг мијанлы паныд му-ныгјас радлөны да гералөны;

2) мукөд коммунистјаслыг антїрелигіознөј ужө вывти крутө бөгтчөмсө, кужтөм (омөлик метод) ногөн лыбө ад-министративнөј ногөн вермагөмсө (Куранов).

4) Сиктса том јөзлыг ыль олөмлаң кутчыгөмсө да топыда котыртчөмсө (комсомолецјас).

Сезса мијан пөштї абу буржык антїрелигіознөј коми пјеса. Тажө пјесаыс, ме чайта, религіја ылө бура ыжыд „крест“ пуктас, уналы „знамеңне“ петкөдлас... Тажө—абу куш агїтпјеса, а художествоа ворсантор, кокнидік пукты-ны сиктјасын, ічөтік стсена ылын.

103.

Желізар—поп, пöрыскод-нын. *Киселев С.*

Пажеј—фак, важ манак, ыжыд гөлөса. *Макад*

Педот-вок *Сарыков*

Ілла - „ *Тарханов* сектантјас, олөма жөз.

Уліта-чој *Каран Келба*

Маріна-„ *Надеева*

Карпö Гидөр—озыр морт, кулак, ар 50. *Мамин*

Куранов Павел—волісполкомса председател, ком-
мунист, 35 ар. *Мамин*

Пекла—сылөн гөтыр, велөдчүтөм нывбаба.

Гергеј— } *Мамин*
Опон — } Комсомолецјас. *Мамин*

Воропов Педөр—партјачејкаса секретар, ар 25. *Мамин*

Мілітсіонер. *Каминин И.*

Жөз: зонјас, нывјас і комсомолецјас, олөма нывбаба-
јас да мужікјас. *Мамин А.*

Медвоzza вöчöм.

Прöстöй керка пышкöс. Пызан, лабичяс, улöсяс, етенас öшалöны „образяс“ (бура уна). Пызан вылас кыз нигаяс.

I-öd ПЕТКÖдЧÖМ.

Пызан саян пукалöны сөктантяс: Педот (öчкiа, нига востöма асвояс), Илья (öктыган кружкаяс лөгöдö; кружкаясас ласкалöма кабалаяс, гырыга гижалöма сетчö: „МОПР“), Улыта да Марина (жежд кузчышжанö вурöны гөрр кумачыс крест). Ставыс гылöны „царю небесный“ (комi ногөн бертлөдлөмөн).

„Сару небесный, утешительу душа истинна, иждо веждо сы, и са исполнаја, сокровишчö благик, и жыны подателу, приди и сепига ны и јочыгти ны от сакаја скверны и спаси блажи души наши“.

Педот. Со-öd, ти агныд кыланныд, кушöм „сару небеснойдлөн“ гласыс абу лөгыд.

Улыта. Кызи-нö, Педот вокö, абу лөгыд? Кристос ним куза, зев мича да лөгыд.

Марина. Вернö шуö Улыта чојö, дај меным щöщ кажитчö: сиз бытө-и шонтö, кристос ним куза, кыткö етати (нiртö морöссö).

Педот. Гашкö ескö, чојясöј, шонтö морöсјастö, да гөлöм кыпöдöмыс гласас абу. Кристос ним куза-кö шуны, вывти-нин важ; со мыј ме көсји шуны: важ, мича, гласыс. Колö молитвајассö кыккö выл гласјасөн гывыны.

Илья. Колö, колö вълмöдныс. Пыр öти пөлöс гөјангыд-öd уман, сиз-жö и тајö—пыр öти пөлöс гласгыд дöзман, кристос ним куза.

Педот. Бур жөзүс-өд дөзмөны, со мыж ме шуа. Сиң-нин-
өд мијан чукөрным чинны пондiс. Колө кызкө-мыжкө
ыштөдны бур жөзсө, мед унжыкөн мијанө пырисны.

Марина. Јен молитвадн-жө-кө, Педот вокө, кыскан-а, сег-
са ыекеыз-нын он вермы, крiстос ым куза.

Педот (дөзмө). Молитважасыс-өд, Марина чојө, колөны
важжасыс, сөмын гласжассө, миға, колө кызкө вежла-
лыштны.

Улита. Грекө вөјам, крiстөс ым куза, молитважастө веж-
лалөмнад.

Педот (бөлөмөс). Те, Улита чојө, онө-нин прөстi госпо-
дi, гөгнад кывзы-а? Мыжкө вот шугас, крiстос ым
куза... Пелжаснад-өд колө кывзыныд!

Улита (лөгасө код). Гөгжөн ме, крiстөс ым куза, ог-на
кывзы, нинөм-на сиңи менө увтыртныс.

Илья. Но-о, сегга i лөгасин сетчө.

Улита. Ме ог лөгас, Илья-вокө, шуа-таж сөмын: миға, грек
лоас молитватө вежлалөмөсид.

Илья. Вiсталөны-өд теныд: молитважасыс ставыс колөны
важжасыс, сөмын былан гласжассө колө вежлалышт-
ны. Гөгөрвоны тажөс поңө-нын, крiстос ым куза.

Педот. Гөгөрвоасны час, вiстала-да... Со, Илья-нок, круж-
кајас лөсөдө. Ти төданныд онө, мыла кружкајассө?

Марина. Октыгны, ферт, мыла-нө сегга, крiстос ым
куза?

Педот. Нолтө, Илья-вокө, лыффы мыж сетчө гижалөма?

Илья (боетлө кружка да лыффы) МОПР. (Мөдөс боетлө) МОПР.
(Кожмөдөс боетлө). Тани, со, Мопр-и (Нолөдөс боетлө) Ета-
ни, со, МОПР-и. Ставыс МОПР.

Педот. Со-өд гөгөр гижалөма „МОПРА“... Марина-чојө
шуд: октыгны-пө. Код төдасөктыгөмжасыс лөоны оз,
а кружкајассө Мопралы, крiстос ым куза, колө лө-
сөдныс. Лыбө, со: ти, чојжас, жежыд шабдi дөраө вур-
ланныд гөрд кумач крест. Бара-жө, көнкө, онө тэдө,
мыла гөрд крестсө вурланныд?

Марина. Мед тыдаласжык, сијө-и вурлам гөрд крестсө.

Педот. Тыдавныд-öd i göd крест, Марина-чојо, тыдалас.
Улыта (Мариналы). Те, Марина-чој, ен лутщö шыас, мед-
нын вокјас мыј вöчасны — вöчасны-а: ми, вај, текöд
лаңтам, крiстос нiм куға.

Ильа. Вај, Педот вокö, вiстав-нын налы, вiстав.

Педот (кызöктö да öчкиöд лөгöдыштö). Көдкө лунö, — колан
пекничаö, буракö, — Gidör Карпович-вок ордын мијан
вöли сöвет. Пукалим, буракö, вiтөн: ме, Ильа-вок, Gi-
dör Карпович-вок, поп Желизар-вок да саломщiк Ла-
сеј-вок. Сöгласö воим — вiчкокöд öтвылыг ужавны.
Шуим сесса молитвајаслыг еща гласјассö вежлавны
öнија сылан гласјаслаң, — шуны-кö, крiстос-нiм куға,
револутсија сыланкывјаслаң еща бергодны.

Марина. Ок, презватаја богородiтса, непалимаја купина!..
Кыңи-нö сiңi, Педот-вокö, позö? Грекыс-нö? Грекыс-öd
мыжжда, крiстос нiм куға, сыыг лoас!?

Педот. Oz ло сыыг некущöм грек, ен пов, Марина-чојо.
Mi вiдлалим свашценнöј писаньејасыг, да некөн нi-
нöм абу шуöма сы жылыс. Кущöм-нö грек крiстос ве-
ра понда тöждыгöмыг?

Ильа. Јешщö-пö, крiстос нiм куға, прöститчас-на i воңа
грекыд вель уна.

Педот. Збылыг прöститчас. Сiңнад-öd ми унжык jöзöс вер-
мам кыскыны крiстос вераад, весiг комсомольчјас
ыштыны пондасны.

Улыта. Медја-нö сiңкö, крiстос нiм куға, удајтчас тiјанлы

Педот. Удајтчас-кö, не куш мијанлы, Улыта-чојо, — став-
нымлы јенсаң ыжыд милöст лoас.

Ильа. Регыд ковмас вiдчыены господсаң кущöмкö зна-
меньне, крiстос нiм куға.

Педот. дај ем-нын-пö, Ильа-вокö. Кывö, Јаренскеј карын-
пö небесаыс воггылома төнңi...

Ильа. Кывли-жö ме сы жылыс, Педот-вокö. Сiңкö-нö сiјö
збыль-жö вöлöма?

Улыта. }
Марина. } (щöщ пернапасавöмөн) Слава тебе, господi!

Педот. Збыл вёлма знаменъеыс сені, збыл. Јөзыс вёлм бурощ скод вылыг муналёны, крістос нїм куза, јона-нїн сорён, пемыд вёлма. друг-пё секі јенежыс вогіс бура паскыда да сетчө тыдовтчіс біја гїжөд, первој-пё рочөн: „бог был и будет“, сөгга-пё комїөн: „јен-пё вөвлі дај лоас“. Со-өд кущөм знаменъеыс!..

(Улыта да Марїна пернапас чөвтөны)

Ілля. Та јылыг егкө, Педот-вокө, колө вігтавлыны быдөнлы-да, медым знаменъе кузаыс...

Педот (кїнас өлөдө Ілляөс). Шш!.. Сы јылыг, Ілля-вокө дај ті, чојјасөј, нөжжөжык сорнїтөј!.. Енө вегіг і кај-мөстлөј некодлы!.. Знаменъејаснад өнїја дырјї вывті ошјыгны оз поз—вермасны кутны-да, крістос нїм куза, судїтны, чорыда мыждыны!. Агныд-өд төданныд, кущөма знаменъеөн шыбласөмыг гурїсны мысса вокјас — бургылыгјасыд! кодөс көкјамыс во кежлө пукавны судїтїсны, кодөс — віт во кежлө.

Улыта (пернапасөб). Ыжыд страгт, крістос нїм куза, најө прїмітїсны!.. Божө, очїгты мја грешнїча!..

(Марїна щөш пернапас чөвтө).

Ілля. Најө-өд, Педот-вокө, му вежөмөн вёлөм повчөдлөмаөгө јөзсө да сыыг мыждїсны, крітөс нїм куза. А тајө знаменъе јывгыд, ме чајта, позө...

Педот (скөрыө өлөдө) Лант, Ілля вокө! Ен бызгы лышнөјсө, крістос нїм куза! Знаменъејасыд-өд господлөн гуга мїлөстјас, быдөнлы оз-на і тыдовтчывны...

Марїна. Мї, грека јөз, некор-на-жө егө адчылө знаменъејастө. (Пернапасөб). „Сваты боже, сваты крепкі, сваты безмертнөј помїлуј нас!“...

Педот. Сїјө-өд і ем, оз поз знаменъејаснад кыз гурөтө қїбрагны, зев өпаснө. Колө мөд ногөн бөгтгывны. Сы могыг і шуїм мї молїтвајаслыг гласјассө еща револутсіја ғыланкывјаслаң бергөдны. Сөгга кружкајас „Мопралы“ лөгөдалам: сїјө лоө револутсіонерјаслы отсасөм бытө. Јешчө кутам чукөртны деңга „Комї морт“ нїма јероплан вылө. Быдсама ногнаста-

қи ми, поп-факкөд өтвылыг да озыржык вокјас отсө-
гөн, воҙо кутам зилны асгыным котырнымос кылөд-
ны, паккөдны.

Марина. Секи, ме чайта, мијан котырө бур јөзыд і валы-
тас, крїстос нїм куға!

Ілья. Ме весіг верма воҙыв со мыј јешщө татчө шуны:
секи не куш комсомољчјасыд пырасны мијан котырө,
пырас щөщ і волїсполкомса предгедателным мијан —
Куран Павелыд, медкөт і коммунист сїјө, крїстос нїм
куға.

Улита. Сылы-өд пырныд абу-і өбкыд, Ілья-вокө: бабаыс
сылөн, Пекла-чојыд, мијанын-нїн-да, мужїксө кыс-
кыныд зев кокнїдіка вермас.

Петот. Горнїыс та јылыг воҙынжык-на коркө лоас, мө-
дыгжык. Јелїзар поп саломщїккөд көсјөны-жө мыј су-
рө вөчны... Сегга со мыј: кодсурөыс мијанөс шуөны
гектантјасөн. Сыыг кықкө колө мездыгны — зев мїг-
төм „гектант“ нїмыс, дај пыр лоө повны—мијанөс-өд
кыјөдөны лок јөзыд. Тақи пукалан, крїстос нїм куға,
да он і төдлы—бырс пырас мїлїтсїөнер, леворвертсө
перјас да горөдас: „стой! мыј ті тани вөчанныд, а?
Гектантјас!“

II-өд ПЕТКӨДЧӨМ.

Мїлїтсїөнер („гектантјас“ шуїгөн друг пырө, револьвер кїас,
пырөмөн щөщ горөдө). Стој! Гектантјас?! Мыј ті тани вө-
чанныд а?

(Ставныс јона повөдөны, нывбабајас горөдөны „Ој“; шајлај мунөмөн
ставныс ласкыөдөны, вежынтчөны, тіралөны. Улиталөн да Мари-
налөн весіг вурганыс кїјасыныс угө, асныс тупкыөдөны. Мїлїт-
сїөнер локтө пызан дорө да відлалө кружкајас, лыфөдө):
„МОПР“. (Мөд кружка боетлө) „МОПР“. (Ставсө сїз від-
лалө). „МОПР“... Ставыс „МОПР“? Но, сїзкө, енө
полөј!.. Ме чайті-кө, тіјан тани гектантјас чукөртчө-
маөс, нїнөм-тај абу вөлөма... (Адзө кузчышјан да боетлө).
Татчө „краснөј крест“, со, вөчөны, тыдалө-і. (Пуктөкуз-
чышјансө пызан вылө, револьверсө сујө кобурас).

Педот (вашјалом сорөн) Аттө, јона-жө те мијанос повчо-
дин, товарыш милітсіонер.

(Мукөдыс вочасөн сажкалоны).

Ілля а. Ме чajtлi-нын: миґа, бурако, ставнымос татчо лы-
лан те, крiстос нiм куґа.

Милітсіонер. Сiґ-өд i колө, повчөдтөгьд-өд гөкьд пө-
радоктө кутны!.. Но, нинөм, енө полөј, ужалөј, мыј
вөли ужаланньд... Тi тај абу сектантјас вөлөмньд.
Сектантјас-кө-өд вөлинньд—арестујтi ескө ставнытө,
јерөмаканјасөс!

Педот. Кушөм али сектантјас, товарыш милітсіонер
Мед му пырыс мунасны најө, трустјас!.. Ми, со, лө-
гөдчам „МОПРА“ братјаслы отсөгтор өктыштны тајө
кружкајаснас... Гашкө-нө, ывлавылын өктыгөмјас оз
i лоны-а, вiчкоад корсурө кышовтлам кружкајаснас.

Милітсіонер. Колө, колө. Попјаслы сетөм дорьг, ферт,
буржык лөб револутсіонерјаслы стсыштны!.. А вiч-
кө ветлөмыг ме ог вермы кутны — вералы свобода
сетөма: јенлы көт беслы верујт, го ровно! Но, прөш-
щajtлөј! да вiдчыгөј, колөкө, сектантјасьд!.. Ме-өд
өни зев чорьда бөгтөi најос бырөдны—вужнас чiкөз
нөщышта! Мегь-өд он зев зөбсаг—адґа нөбос! (Петө).

III-өд ПЕТКӨДЧӨМ.

Педот. Адґин-тај i ем, тыдалө, крiстос нiм куґа...

(Ставыс бералөны нөбыдiка).

Ілля а. да-өд кьзкө вескаліс-жө трустыд? Муртса-на Пе-
дот вокө шуалө вөли: бырскөбтас-пө друг милітсіоне-
рыд—сы шөрө-воґө-өд i бырскөбтiс пырис кьзкө, крi-
стос нiм куґа?! Го чудеса дiвө! Быттө знаменне
мијан вылө угiс?!

Педот. Ачыс, тыдалө, оз-на-жө куґ корьгьныс.. Но,
мед! Мијанлы өни кокньджык-нын лөас. Виґөд, куш
кружкајас-на адґiс дај сени-нын кушөма друг вежгiс
мортыд. А мыј лөб, кор ми кутам молiтвајастө лывк-

јодлыны револутсіја гласјаснад!.. Тази ми јона вермам,
крістос нѣм куџа, быд локуы вевѣысны да відчысны.
Улита. Міжанлыг наложыв доратö „краснöј крестон“
шуис. Мыј-нö сїјö лоö?

Педот. „Краснöј крестыд“? Сїјö—ті бытö лөгöдчанныд
„гестра мілосерднöјјасö“.

Улита. Но, сїзкö-тај нѣнöм. *Ме-öд чајті міса, буракö,
сїјö зев-нѣн кушöмкö ыжыд грекатор, крістос нѣм ку-
џа. „Мілосерднöј“-кö, сїјö бур-нѣн.

Ілья. Öнї мілітсіонерыд ачыс кутас міжан јылыг бур
јуöрјас разöдны. Сы вылö-кö јешцö содтыштам јöзыд-
лы асгаңным, крістос нѣм куџа, унаöс-жö вермам мі
кыскыны!

4-öд ПЕТКÖдЧÖМ.

Гідöр (зев відчыгöмөн öзöссö востыштö, јурсö мытчö да нөжјöнїк
шуö). Мір вам, дона вокјас да чојјас! Јѣшнöј јöз не-
код абу, Педот-вокö?

(Первој ставныс повѣыштöны, сөгга лöнöны).

Педот. Но-о, Гідöр Карповїч вок тај вöлöма! Кушöма
повзїм!.. Нєкод абу. Нєважөн ескö мілітсіонер волїс
да мунїс бöр.

Гідöр. Адзылім... Но, сїзкö, ылöј „Сару нєбеснöј“! Мі
пырыöпыр тїжан дїнö пырам. Сарајад відчысöны јешцö
отеч Јелїзар да Ласеј-вок. Но, ылöј! (öзöссö бöр пöд-
лалö).

(Ставныс пернапасасöны да ылöны).

„Сару нєбесныј, утешїтєлу душу їстїнна...“

5-öд ПЕТКÖдЧÖМ.

(Молїтва шöрас кымын вөгөö öзöс. Гідöр пыртö зїбјывспас —
гöрд дöраыг вöчöма кујїм сырöн, кыкнан пельöсас (выліас) рісујтöма
крестјас; шöрас јежыдөн гїжöма: «Релїгіја пыр сотсіалїзмö!») Јелїзар
да Ласеј пыртöны бура ыжыд гöрд крест куџтанас метрöн жынїдн
кымын (поçö красїтны көѣ ежны гöрдöн). Крестас јежыд шыпасјасöн-
жö гїжöма: вылыс вомлöс лöвјас (тасас) — „Ставмувывса“, мöдас —
„пролетарїјјас“, којмöдас (вежыңас)—„öтувтчöј!“ Крест помас (вылі-

ас) гӱгрӱс пӱв, сетчӱ рӱсунтӱма сӱвет герб—чарла да мӱлӱт. Пыртыг-
яс крестсӱ да „спассӱ“ сувтӱдӱны ӱтен бердӱ, гӱжӱдӱяснас јӱзлан. Сы
бӱрын најӱ здоровајтчӱны ставныскӱд да пукӱӱны лабӱчјасӱ).

Јельӱзар. Картасайјасӱд лоӱ кыскыны, мед оз кутны кыз-
кӱ-мыјкӱ...

Gidӱr. Мыј мӱгӱн-нын лок мӱлтсӱӱӱнерыс тӱјанӱ волӱс?

Педот. Пӱрадок-пӱ-тај лӱгӱдны кӱсја, шуӱ. Сектантјасӱс-
пӱ кутчӱгӱ ӱкӱӱз бырӱдны, крӱстос нӱм куӱа.

Јельӱзар. Сӱкӱ, православнӱӱ брӱтӱајас, вӱдчысӱмӱнжык
ковмас мӱјанлы уӱжавны. Пыр-ӱд кыјӱдӱны мӱјанӱс,
абу-ӱ кӱнкӱ контрреволӱтсӱја мӱјан костын.

6-ӱд ПЕТКӱдЧӱМ.

Пекла (пырӱ, јурбӱтӱ, севґа улӱ копыртчӱмӱн ставныслы шуӱ). Здо-
рово тӱјанлы, вокјас да чојјас, крӱстос нӱм куӱа!

Педот. Ме бара-нын повӱыштлӱ... Пекла-чојӱ-тај вӱлӱма?
Лок, крӱстос нӱм куӱа, шӱјтчы.

Пекла (пукӱӱ лабӱчӱ). Ег на муӱ... ӱшӱнӱвтӱныд вӱлӱ му-
на-да зев лӱгыда ыланнӱд кыла дај пырӱ. (Адӱӱ крест
да „спас“, сувтӱмӱн на вылӱ јурбӱтӱ). Аттӱ, кущӱм мӱчаӱс
крестыс да зыбјывспасыс, крӱстос нӱм куӱа! Вылӱг-
на, тыдалӱ, кыкнаныс?

Јельӱзар. ӱк-на вылӱс, ӱнӱ-на вајӱм. Вӱскресенӱаӱ вежӱ-
дам... Вӱӱӱд, ӱнӱја нашӱлтвынӱд пыр мӱјан вылӱ мӱ-
стӱма вӱӱӱдӱны, шуӱны: мӱ-пӱ падмӱдам јӱзсӱ вылӱ
олӱмгыс јен веранад...

Пекла. Кӱдӱ-нӱ сӱсӱ шуӱ, баӱушко?

Јельӱзар. Емӱс-ӱд шуысјасыд да лӱгалысјасыд мӱјан вылӱ...

Педот. Кӱф тенгыд мужӱктӱ богтам, Пекла-чојӱ. Сӱјӱ—
волӱсполкомын председӱтель-дај, коммунист-дај...

Gidӱr. Те, Пекла-чојӱ, сорнӱт Павелыдкӱд да мед ду-
гӱдас мӱјанлыг вера ӱескӱдӱмсӱ, крӱстос нӱм куӱа. Вӱ-
ӱӱд, кущӱм крест да зыбјывспас лӱгӱдӱм!

Пекла. Бур фелӱ, бур фелӱ, вокјасӱј, вӱчӱмныд. Павеллы
вӱгтала, мед ӱлӱдас вера ӱескӱдӱмгыс...

Јелізар (четчө). Тајо крестыс да хоругвыс зік-һин революционнөй кофөс. Ферт ескө, мијан костын-кө шуны, зев зывөк бытө сь жылыс і горһитныс: онја революционнөй влагтыд-өд зікөз помавны көсјө мијанөс, бырөдны релијјатө, да ськөд һөтө абу кивыв мунныс,— сөмын нуждаыс щөктө, браһтајас-гестрајас. Господ прөвтөтас таыс мијанөс. Крөстовөј вера вөсна һинөмөн оз ков брезгутны! (Вөставлө индалөмөн). Со, крөстас распяһте пыфһыд лөбөдөма сөветскөј герб—чарла да мөлөт; сөгга гөжөма, со, вылыс тасас, „ставмувывса“, шөрас пролетаріјјас, уліас— „өтувтчөј“, „ставмувывса пролетаріјјас, өтувтчөј“! һөбө рочөн-кө шуны: „пролетарии всех стран, соединяйтесь“. А хоругвас, зьбјывспасас-нө, кьз шуөны, гөжөма: „Релијја пыр сотсіализмө!“—рочөн-кө: „Через религию к социализму!“ (Вөр пукөб).

Ласеј. Ноль лун чөж ме тајөјасөн нокөі—рөсүтө-да гөжі-да. Пыр лөі ужавны гусөн, медегкө һөкод ез төдлы.

Педот. Господ тень, Ласеј-вокө, благодарөтас.

Ільа. Ыжыд мөлөгтнас вознаграфөтас-і.

Ульга. Грекјастө прөвтөтас-і.

Маріна. Нөпалымаја купөна богорофөтса быд прөчаныс тень өіфөс-і.

Гидөр. Краскасө-і, белыласө-і, гөрд сөтөнсө-і,—ставсө ме сетө. Вөсег өфөс курөч пөв ег жалөт крөстыс вылө! Менө ескө јона укөрајтөны кулакөн да ме ог-на скупөтчы коланторјыд вылө!

Ульга. Төныд, Гидөр-вокө, кулан-да, крөстос һөм куза, тащөм крөст-жө гу вылад сувтөдам.

Маріна (пернапасасө). Сарство һөбөснөј мед төныд господ сетас!

Јелізар. А мө псаломшщөккөд һөламын өбөдөна служөтам, Гидөр Карпөвич! Зев усөрднөја да многөпечальнөја сылам төныд!

Ласеј. Мыжөн өтеч Јелізар шуас: „усөпшөму рабу твојөму Ігөдору і сотворө өму вечнују памјат“, ме сетчө-і

goröda (былө гораа, мукöдыс сөгга щöщ отсалöны).

„Вечнаја памјат!
Вечнаја памјат!
Вечнаја памјат!“

Gidör (нѳмкофа). Пагѳбö тѳжанлы, зев ыжыд пагѳбö, чојјас да вокјас!

Јелѳзар. Но сѳјö коркö мöдыг-на ковмас, öнѳ мед господ-сылы бетас-на (былöмөн) „многаја лета“!

Унаöн. Вернö! Сѳј!!

Ласеј (былö, сы бöрса мукöдыс щöщ).

„Многаја лета!
Многаја лета!
Многаја лета!“

Gidör (шпынјалöмөн). Вот ѳ благодарствуйта ставнытö! Го пагѳбö!

Јелѳзар (Пеклалы). Вѳгтав-жö, бара, Пекла, мужѳкыдлы, шу: мѳ властлы прöтѳв огö мунö. Шу: крестјас да зѳбјывспасјас вѳчкаса служашщöјјас вöчöмаöг револутсѳјалањ мунанаöн.

Пекла. Вѳтала, баѳушко, вѳтала.

Педот. Тани со, Пекла-чојö, кружкајас лөгöдѳм öктыгны револутсѳнерјаслы отсöг вылö-ѳ.

Ульѳта. Тани со, Пекла-чојö, мѳ Марѳна-чојкöд краснöј крест вурам-ѳ.

Јелѳзар. Ставсö вѳгтав мужѳкыдлы, Пекла!

Пекла. Час, стрöка гурас-да, ставсö вѳтала.

Ильѳа. дај асö кор, Пекла-чојö, мед щöщ пырас мѳжан чукöрö, крѳстос нѳм куѳа.

Марѳна. Кор, кор, öнѳ-öд унаöн мѳжанö пырасны, вегѳ комсомольчјасыд щöщ локтасны, крѳстос нѳм куѳа.

Пекла. Вѳтала, кора-ѳ. Сöмын, вот, сѳјö менчым вѳгталöмјассö нöтѳ оз пыѳѳѳ пукты. Шуö: быѳѳö-пö ме сѳјöс аслас тöварыщјас вöзын увтырта да јанöда верујтöмнам да вѳчкоö ветлöмнам. Пыр дугдыны щöктö верујтöмгыс.

Јелізар. Тыдапө, чорыд-жө сижө морт.

Педот. Зік прамөј комунист коф, крістос нім куға.

Пекла. Сіңсө ескө Павел абу скөр-да, некор менө оз нөјтлы-ны нинөм да, пыр-жө бытө мөдамөд выланым лөгалөмөн олам, сөгласыс кызкө оз тырмы мјјан костын... Час, вистала тјјан вылторјас јывсид да гашкө вежгас, крістос нім куға.

Јелізар. Вистав, вистав, гашкө збыль госпоф разум сылы сетас... Но, воҙө кежлө сесга лөгыджыка-нын кутам овны. Вјјөд-өд, өтутчим мј, поҙө шуны, сјктас медгырыс кујим сјлаыс, сватаја троитса моз: мј—поп-фак, Сидөр Карпөвич—кулак, кыз шуласны, дај тј—сектантјас-брафтажас. Православнөј крістөвөј вератө өні сесга вјјам-нын мј! Мед-жө мјјан костын лоас мјр да божја благодат (ыліг моз) во веки веков.

Ласеј (мукөдыскөд шөш ылімөн) Амин!

Јелізар. Збыльс-өд өнісан мј став релијјасө бытө бергөдам револүтсја туж вылө, сотсіалізмлан! Быд служба лөгөдам сөветскөј властлы ласкысанөн. Круканы мјјан дінө өні властыдлы некыз-нын оз поф.

Ласеј. Өні сесга некод-нын оз лыгт шуны: бытө-пө релијјайд јөзтө бөрө кыскө. Өні мј воҙө мунны бозтам.

Педот. Пановтам-на гашкө і агнысө најөс, крістос нім куға. Өні колө јешцө молитвајаслыс еща гласјасө вежлалыштны, револүтсјалань веккөдыштны, сесга некущөм вороп-нын круканыныс оз ло. А тајө крестсө (індө крест вылө) ковмас сувтөдны кытчөкө мјртуј дорө.

Јелізар. Сувтөдам Нурган нөрысө. (Мөвпаліг моз) Аскі—субөта, аскомыс—вөскресенъна. Аскі-жө щөкта вјчко стөрөжлы сувтөдны, мед вөскресенънанас православнөјјаскөд вермјм-нын вежөдны выль јівотворащөј крестсө.

Сидөр. Пощыштны ічөтјика ковмас-і, өграда кофөс вөчыштны. Ме сы вылө пощсө жертвујта-на-жө.

Јелізар. Пощыштам. А хоругвсө сувтөдам вјчкоө, кырлөс дорө... Сесга со мјј јешцө мј вөчам: вөскресенънасө

вештам выльунö. Виçод öни сöветскöй служашщöйяс-ыдлөн шöйтчан луныс выльунö-да оз быдөн слöжмыны волены вöскрегенънанад вичкö. Сы вöсна вöскрегенънаса службасö и ми пондам нуöдны выльунö. Çерт ескö, вeskыда-кö шуны, зев жона тајö еöлöмнымöс ми-жанлыг нукуыртö, çик пуртөн моз кырлалö, да мыж-нö керан? Оз ков брезгутны. Колö жöзыслы петкöдлыны, бытö вичкoыд нукущöм ногөн-нын оз мун сöветскöй властыдлы прöтив... (Пеклапы) Те, Пекла, та жылыг щöщ вiгтав мужикыдлы, мед ез кут мижанöс çескöдны. Но öни сeгга сорнытыштамöй молитва гласчастö вежлалöм жывыд. Ми псаломщиккöд мысурö лöбöдалыштим-нын. (Ласејлы) Нолтö, отеч Ласеј, кыскыв çeпыд песнопeн-нeястö дагылыштам, мед кывзасны... Gidör Карпö-вичлы-тај кажитчöны-а.

(Ласеј перјö çeпöыс кабалајас)

Gidör. Љока лöгыдöг мукöдыс!

Ласеј (пакöдö кабалајассö, сы динö матыетчöны да копыртчöны ставныс). Тани кымынкö молитва ем çик револуцiоннöй гласјаса, мукöдыс—мирскеј ыланкывлаъ мунöны. Оз-жö вöлöм пöç быд молитвалы лöбöдны револуцiоннöй гластö-да лöи кытсурö вежлалыштыны.

Јелizar. Сы понда нинöм: кöт и вежлалыштим ичöтикасö, а молитвајасыслөн кывјасыс ставыс-жö колыны. Нолтö, отеч, бoгтлы кушöмöскö, ми Gidör Карповичкöд отыштам. (Мукöдыслы) А ти кывзöй да велöдчöй щöщ. Вöскрегенънаö ми öбöднатö вьль ногөн-нын кутам сывны. Вај, бoгт, псаломщик.

Ласеј. Со, етијö „Царю небесный“-сö кöсјылим первој сывны „Интернационал“ гласөн, сeгга повçым—мига, гашкö, кутасны да,—вежны лöи. Тајöс лöбöдим „По дону гуляет“-ногөн, таçи (гылö, бөрвылас отсалöны мукöд):

„Сару да небесный,
Сару да небесный,
Сару да небесный,
Утешитель“.

Пекла (ғылігмоз, сіѣ тонѡн-жѡ Һужѡѡѡмѡн). Гомајбырѡј, ку-
щѡм лѡгыд, крїстос Һїм куѣа!

Лаеєј. Час, сегга помсѡ ғылам (ғылѡны сіѣ-жѡ).

„І спасї да блаже,
І спасї да блаже,
І спасї да блаже
душы наша“.

Улїта (Пекла моз-жѡ Һужѡѡѡмѡн). Шондїбанѡј, кущѡма сѡ-
лѡмад пырѡ ғылѡмыс!

Марїна (сіѣ-жѡ). Бытѡ выја борѡн етатї мавтыштїсны!

Јелїзар. Лѡгыд-ѡд! Кыѣ ті шуанныд?

Унаѡн. Лѡгыд! Амїѣ мелї да мїча!

Педот. А ті, чојјасѡј, вѡлі шуанныд оз-пѡ поѣ.

Јелїзар. Мыјла оз поѣ? Поѡѡ, быд ногѡн кѡѣ ғыв, гос-
поѡыд всевїѡашщїј і всеслышашщїј—кылас, а јѡзыд-
лы гѡлѡмвылас воасжык. Мї уна молитва таѣї лѡгѡдїм:
„Богородїтса“, „Сватыј боже“, „Верују“. Нолтѡ, отеч
псаломщїк, „достојно“-тѡ бостлам!

Лаеєј. Тајѡ ғывсѡ „Марш Буѡноного“-гласѡн, таѣї: (ғылѡ,
сылы отсалѡны Јелїзар да Сїдѡр).

„достојно-стојно јестъ јако воїгтынну,
Блажїтї-ѣа-ѣї-ѣа-ѣї богородїтсу,
Прїснобложеннују і преѣпорочнују,
І матер,
І бога,
Бога нашего.
Честѣјшују керувїм і славѣјшују,
Без сравѣнїја герапїм,
Без їстлїнїја
Бога слова слова рожашују,
Сушщују богородїтсу ѣа велїчаєм“.

Ілїа (ғылан тоннас-жѡ Һужѡѡѡмѡн). Ок, со трукстѡј, крїстос
Һїм куѣа, ғылѡмыс!

Јелізар. Тајо кушомжык тіјанлы кажітчө?

Унаён. Тајо—ок, лөгыд! Амің міча да гажа!..

Маріна. Вај јешщө өтчыд ғылөј тајөс, крістос ңім куза!

Мі Уліта чојөкөд щөщ велөдчам!

Јелізар. Пофө. Бост, вај, јешщө тајөс, отеч Ласеј!

Ласеј (бостө ывны, кіјаснас шенгө ғылігас, мукөдыс щөщ горөдлөны).

„достојно-стојно јестъ јако воістїнну,

Блажіті-та-ті-та-ті богородїтсу“... (Помөңыс ғылөны, помсө куза ңужөдөны, кодеурө кіјаснысө шевгөдөны, јурјаснысө чатөртөны да сїнјаснысө кылөдөны).

З А Н А В Е С .

Мөд вөчөм.

Вөчөбө Куранов Павел ордын. Прөстөй крестанскөй керка пыщкөс. Стенас бшалоны портретјас: Ленинлөн, Сталинлөн да Калининлөн. Пельөсас—јенжаж, образјас водын ломтыгө лампадка. Пызан вылын кабала тыра папка.

Вөскреенъна, асыввоз.

I-ја ПЕТКӨДЧӨМ.

Павел (пінжака, картуза, өтнас ветлө жождөдыс). Көні мыј і ветлө та дырасө Пекла? Кытчөкө, тыдалө, бара ыладіс. Көн-нын, кылө, вічкоас сывгөіс, а век-на мыјкө оз лок? Волісполкомө важөн-нын колө мунны і (богтө пызан вылыс папкасө) Пуста колны керкаөс абу-жө лөсыд-а... (Сувтө да віждөбө образјас вылө). Со, ломтыгө лампадка! Быд празникө вот сіјө тазі ломтыгө, есіјө негоднөй элементјас воčas, асывганъ рытөз! (Ышловчөмөн віждөбө образјас вылө). А сені со Ленин, Сталин да Калинин јортјас... Ме вылө бытө скөрыс віждөбөны, бытө көсјөны шуны: мыјла-пө те, Куранов Павел, мјанөс татчө өшөдін? Көдсөкө-пө өтисө колө татыс богтны—јенјастө-лі, мјанөс-лы... Ме-өд ескө і ачым төда—оз вермы өтлаагны сотсіалізмлөн тујыс религіјакөд, да мыј сегга керан? Баба дурө, дурөмөн дурө... Ештылі-жө-нын ескө ме сіјөс агітірујтны, да нінөм оз імыт, оз кывзы весіг. Кымыныскө ме шыблавлывлінын і образјастө да бөр ваяс да сачјөдлас естчө... (Кажө лабічө да күсөдөбө лампадкасө). Мед-нын көт тајө быс гінмөс ез веж!.. (Кулакнас грөзітө образјаслы). Вот ескө, богт тіјанөс, негоднөй элементјасөс, да пачын сот! (Морөсас таркөдө). Со көні ті менам дізвіцанныд!..

2-d ПЕТКÖдЧÖМ.

Воропов (пырö). Здравовjö!.. Мы-нö те, Куранов жорт, сени вöчан? Прикладаывайтчан алы мы-нын öбразјасад?..

Павел (шеныштö кинас да летчö жојас, здоровайтчö). Ен-нын герав, Воропов жорт! Сещöма-нын менö öбразјасыд дöз-мöдисны—сотны ставсö көсја! Негоднöј елементјас!

Воропов. Абу лöгыд коммунист мортлы керкаын виэны öбразјастö (индö портретјас былö) етијöјаскөд öтлаын... Адқан, Сталин жортыд кушöм бугыльөн виэöдö те былö.

Павел (пуккö лабичас). Ставныс-нын тај егкö виэöдöны, да мыј сегза керан?.. Пекла-öd дурö... Кымыныг-нын ме (индö јенжажлаң) есјö полокалајассö сетыг весавли-да, бөр ваялас гöтырöј... Лампадка быд прачныкö öзтö-и... Öни-на ме кусöди лампадкасö...

Воропов. Сиэккө те, другö, омöла-на нуöдан аңтырелиги-ознöј ужтö гöтырыдкөд...

Павел (бөлöмыс). Ме омöла нуöда? Прöста шуан, Воропов жорт... (Четчö). Сиэккө, сота став öбразјассö, трустјассö!

Воропов. Öбразјастö сотöмнад-öd он вермы бырöдны гöтырыдлыг верујтöмсö, јешщö јонжыка дöзмöдан... Колö кызкö мöднөгөн мывкыдсö бергöдны, мед егкö сижö ачыс öбразјассö шыблалис... Но, ладнö, некор меным. Пыралі вiгтавны теныд: аскигаң ми кутам ну-öдны аңтырелигиознöј кампаңнö. Теныд ковмас ветлыны коркö тајö лунјасас Нöмар öиктö да вöчны сени доклад. Јачејка бјуро вылын ми тенö сетчö индим... Талун комсомольчјас демонстратсија вöчöны.

Павел. Мед вöчасны. Ез егкö ков менö докладчикнас индыны-да. Те-öd, Воропов жорт, ачыд секретар да тöдан... Ме кута вiгтавны јöзыдлы: колö, мига, вераыг öткажитчыны да öбразјас шыблавны, а најö пыр i чуткасны аслым гинмö: те-пö,—шуасны,—ачыд коммунист, а мыјла он керкагыд јенјастö шыблав?.. Мыј ме сетчö шуа?

Воропов. Ферт, ескө бытто абу зев лөсыд, да колө. Ҷикөз-өд аңтирелігіја ужыс мијан сувтіс. Ставным бытто узам... А сесга те кызкө асыд гөтыртө бергөд... Программатө чорыджыка колө нуөдны. Тринадсатөј параграфтө ен-жө орды, Куранов жорт!.. Но, прөшщайтлы! (Петө).

3-d ПЕТКӨДЧӨМ.

Павел (бурадыр журсө өшөдөмөн сулалө). Ме ог төд мыј і вөчны, Ҷикөз журөј бергөдчө. Сені—кампаңнө... Колө нуөдныс... Збылыг-өд бытто ставным узам... Тані гөтыр. Вомлөс вужја моз мешайтө... Тринадсатөј параграфыд піскөдө вежөртө... Төварышјас быд стрөкаын сіјөс со і мытчөны меным... Нөмар сиктө колө ветлыны... Сталыныд то (індө) букыша візөдө... (Јенжаклаң візөдө). Есјө „вредјас“—ыс сені сащвізөны... Пекла шөјтө кытөнкө быд рыт, вічкојасө жөвјалө-да... (гөлыштө) Ыпу! Кос пөгіб, пікө Ҷик воштасны менө... (пукө да мөвпалө, сесга друг четчө, папкасө шевкнітө пызан вылас, картусө пөртчө). Некейтчө талун ог мун! Пекла локтас-да сылы зон аңтирелігіја доклад вөча трустлы!.. Сы понда олөм Ҷикөз кутіс торкыны. (Ветлө жождөдыс) Вороповыдлы лөсыд, гөтырыс сылөн фелегатка-да. А мед кутчиглас менчым Пеклаөс агітірујтны — ме чайта, нымас-на і сылөн піңыс!.. (Сувтө да візөдө јенжак вылө). Гм! Мынла ог ме коркө ловја журөн тіјаныс?.. Сотны-пө оз ков, шуө Воропов жорт. Гашкө-і збылыс сізі-да?.. Час, талун сөлөмгаң-һін горһита Пеклакөд. Векыда сізі і шуа сылы: те, міга, дона мусагөтырөј ен зев чіклаг ме возын, көсјан-кө овны мекөд лубовөн да сөветөн—ов, һинөм ог шу сыыс; он-кө, міга, көсјы овны—ен ов дај ставыс. Сізі векыда ультиматум і пункта: либө, міга, мекөд ов, либө—есјө (індө образјас вылө) негоднөј элементјасыскөд!.. (Кыскө Ҷепыс ізтөг да кајө лабічө) Час-жө, мед возвыв ез дузгөдчы

Пеклаёј, бөр лампадкасö öзта. (Öзтö лампадкасö, севга грöчитö образяслы). Налöј-жö, негоднöјјас! Нимкофасöј, дулалöм бугылјас! Коммунист-öд тiјанлы лампадкасö југдöдö-светитö!.. Но, помытлöј: коркö ме тiјанöс пачын „светитыг“ лола-на! Онö-нын тi ме вылын зев дыр тешитчö!..

4-öд ПЕТКÖДЧÖМ.

Пекла (пырö да көсјö јурбитны). Мыј-нö те, Павел, сенi керан? Онö-нын бара көсјы шыблавны сватöј образјассö, крiстос ним куза? Мун, вешјы сетыг, јурбитыштны колö! (Јурбитö).

Павел (бокö). Слöјмас-тај сы шөрö-возö чокныд! (Летчö лабичыг да пукö). Лампадкаыд кусöма вöли, пiтельыс буракö сотчöма да, лөгöдышти... Мыкö тајнö зев дыр талун вичкоад тенö, Пекла, виçисны? Ме мунны-нын лөгöдчыли. Көн-нö та дырасö вöлин?

Пекла (пöртчыгö да пукö пызан дорö). Вичкоын... Талун вьл ногөн сылисны. Батушко проповед бура дыр вiсталис да нужалыштиç тај öбöднаныс. Öнi севга вьл крест дорö ветлим: Нурган норысö зев мiча гөрд крест сувтöдöмадг, — вьл уна јöзыс вöли, крiстос ним куза!

Павел. Нинöм-жö тiјанлы керныныд. Бавјаланныд вичкојасын да крестјас дорын.

Пекла. Ок, егкö текö, Павел, кывлин вьлногса сьлöмсö—амиң-öд мiча да лөгыда сьлисны!.. Кырлöс дорас сувтöдöмадг вьл зiбјывспас — чiм гөрд, вiнтö быдөн јорö, крiстос ним куза!

Павел. Быд нинöмабу вылас-жö тенад, Пекла, вежыд петö: поп-факлыг лавзöмсö сöлöмсаңыд кывзан да кiмöсвiтчöмсö виçодан. Еновтны колö кiкiмеритчöмтö, Пекла! Весiг меным абу лөгыд тöварышјассаң те куза. Öнi-на секретар пыралiç да шуагiç. Пöра-нын

теныд, Пекла, шыбытны дурөмтө!

Пекла. Чөв, Павел, кушом-нө дурөм сени? Вот, ветлам локтан вөскресеңнао текөд щөщ вичкоо, да адзылан і кывлан секи ачид кушөма өні верујтом ногыс веж-гөма!

Павел. Ен бызгы, Пекла, нинөмабусө! Ме вичкоо муна!?. (Четчө да ветлө). Те-тај релігіја дурманнад зікөз-нын дурмөмыд? Палөдчыны колө, Пекла, сіјө дурмангыс!

Пекла. Өні, мајбырөј, абу-жө-нын сени дурманыд! Гылөны вьль ногөн, кық сіјө шугө—леворутсіја гласөн лі мыј-лі, крістос ным куза.

Павел (чүјмө). Кыці шуан, револутсіја гласөн? Кыці-нө сіңсө? (Пуксө).

Пакла. Зев гажа, кық-тај ті улычөд ветліганыд гывланыд, леворутсіја гласөн і ем.

Павел. дурасны-жө куз журсіјајасыд! Сіјө-өд контрреволутсіја лөө!? (Четчө да ветлө).

Пекла. Ті быдлаыг адзанныд кушөмкө контралутсіја... Мыј-нө сени омөлыс? Агныд вөлі шуанныд: јен вераыд-пө падмөдө јөзсө бур олөмгыс. Өні лөгөдөмаөс вьль молітвајас да бара-жө бытө лок, контралітсіјаөн шуан со. Көд ногыс-нө сөгга олан?

Павел. да-өд пөрјөдлөны, ылөдлөны поп-факыд пемыд јөзтө!.. Ме ог-на төд, кушөм револутсіја ногөн најө гылөны-да, верма воэвыв шуны—бара-на мыјкө најө омөлтөр вөчөмаөс. Те, Пекла, еновтчы попјассыд, на помыг буртө ен вичгы!

Пекла. Леворутсіја гласөн гылөмыс-кө те ногөн омөлтөр, ме сөгга ог-нын төд, мыј і бурыс тіјанлы. Өні оз-нын поз вератө увтыртны, крістос ным куза... Вај, збылыг текөд буржыка сорнітам та јылыг. Меным унатор колө віставны теныд, Павел. Мі гөзја олам да некор бытө сөглас оз тырмы мјјан костын... Чөрыда ескө көсја вөлі тенө топөдлыны, да вөскресеңна кузаыс ог-нын. Сіці лучкі сорнітам. Вај пукгыштлы.

Павел (пукко). Вај горњитам. Ме көсја-жө вөлі теныд аны тірелігіја доклад кофос вөчны, Пекла.

Пекла. Мыј вөчны?

Павел. Аңтірелігіја доклад, міга. Но, шуны-кө, јенл-верујтөм јылыг варовытшты... Војдөр, вај, Пекла, есіјө лампадкасө кусөд негоднөј элементјас воғдыс да вөлігті горњитам.

Пекла (віқдө јенжажлаң да сувтө лабічө). А кусөдны-нын і колө, крістос ным куға. (Пернапасасө да пөлыштө-кусөдө, сөгга бөр летчө).

Павел (бокө). Но, өтітор ескө удајтчіс! (Пеклалы). Вот, сі-зі буржык. Ҷікөз-кө ескө образјастө сетыс, Пекла, босталан, јешщө-на лөгыджык лоас-да.

Пекла. Сы јылыс, Павел, өні огө кутө горњитны. А те со мыј вөч: те өні ачыд предгедател, властыс тенад кын-да, щөкты да велөд коммунистјастө, мед најө ез пондыны јен верасө қескөдны.

Павел (зумыштчөмөн). Но, сөгга мыј јешщө? Сөгга аслым щөщ јурбітны да вічкоө ветлыны щөктан?

Пекла. дај колө ескө і теныд, Павел, еща јөз ногөн овны. Вегіг меным кықкө абу лөгыд бур јөзгаңыс, шуа-гөны-нын: ачыд-пө предгедател гөтыр, а мужіктө-пө он вермы вічкоө кыскыны. Сөгга поп-факос оз ков қескөдны: најө-өд өні верасө, вігтала-тај, вьл ногөн-нын бергөдөмаөг... Збылыс, Павел, өлөд коммунист-јастө, мед буржыка віқдісны вера вылас. Сіқ-жө і бағушко щөктіс теныд вігтавны. Кылан, Павел, ба-ғушко, міга, щөктіс-і...

Павел (чујмө). Но-но-но! Вөлігті гөгөрвоі! Тенө-тај, Пекла, со мыј вылө вөлөм ыштөдөны муфөр поп-факыд: кызі предгедател гөтыр, те-пыр көсјөны ме вылө личкыны. Аттө, со трукјас! Со кызі ужалөны негоднөј элементјасыд! Властлы лесітчөны, көсјөны көнкө кокнөдјас корены? (Четчө да ветлө). Ме-тај шулі, ме-тај шулі... А те, Пекла, он і гөгөрво!

Пекла. Нинөм і гөгөрвоныс сені торја оз ков. Шуа-
тај теныд: міга, вератө выль ногөн-нын лөгөддөмаөг,
сөветскөйлаң бергөддөмаөг. (Сәлөмөҗыс). Тајө-кө абу бур-
тор, Павел, абу-кө выль ногса вераыс вегкыд—ме
ачым дугда верујтөмҗыд да образјастө аслам киөн па-
чө шыблала, крїстос нїм куҗа! Кылаң, Павел? Мед
только збылыс ме төді поп-җакыдлыс пөрјагөмсө ве-
ра куҗаыд—пырыгтөмпыр і җумјөдла пачө, нөтчыд
сегга вїчкоө ог мун-нї! Сїзі і төд!

Павел (нїмкоф пырыс). Кыла! Сїзкө, Пекла, те регыд-нын
негоднөј образјастө пач ломҗөг пыддї жукалан пот-
көдлан... А ме вөлі көсја теныд ульїматум пуктыны,
вегкыда таҗї і шуны: міга, те-кө, Пекла, мекөд көс-
јан лубов сөветөн овны—ов морт ногөн, ен кыскаг
попјас дїнө; он-кө, міга,—ен ов-дај, вермам јукгыны
торјөдчыны. Лыбө, міга, ме, лыбө—вїчко да есіјө не-
годнөј элементјасыс! (Индө образјас вылө). Төдан он-нө
те, Пекла, кушөм меным сөкыд тащөм інас овныс?
Зев-өд мїгтөм коммунистыдлы образјастө керкаас вї-
ны! Јылавек бытө ме асламым программаыс бокө
кежа, трїнадсатөј параграф бытө нарушајта, ордјө-
да!.. Вїжөд (индө портретјас вылө), бытө со Леңін по-
коңнык-ї, Сталин-јорт-ї, Калининыс-ї ме вылө зев мїг-
төма вїжөдөны... Абу лөҗыд!.. Төдны-нын теныд колө,
Пекла: религіја да сотсіализм оз вермы өтлаасны: өтї-
кыс—гөд пемыд, мөбыс—җырыд југыд.

Пекла. Со-өд, шуин-да, вөлігтї төдвылө усїс сотсіализм-
ыд... Выль гөрд зїбјывспасад сїјөс-жө гїмөма: сотсі-
лизмө-пө воам есіјө пырыд, лерїга-пырыд, алї кыҗ
шуан...

Павел (чујмө). Мыј?! Збыль сїзі гїжөма?

Пекла. Збыль, җерт. Карпө Гїдөр сетөма зев мїча гөрд
сатїн, сїзі і лөсталө, крїстос нїм куҗа!

Павел. Со-тај! Карпө Гїдөрыд щөщ сені-ї. Кулакыд,
җерт, оз колтчы вїчкоҗыд! Попјас да кулакјас—сікт-
са ужалыс јөзлөн медгырыс вөрөгјасыс, пыр өтувтчө-

мөн олоны, жіроны советвластлыг ылногса стрөйт-чөмсө... Те щөщ накөд гудрасан-и!..

Пекла. Мыжла-нө сiңи те дөзман? Најө-өд төждыгөны-жө, кың ескө советвласт ногөнжык овны... Весиг баушко теныд щөктис зiставны: ми-пө өни верасө вескөдiм сотсиализм туј ыло. Сегга мед ез-нын ло некущөм ногөн властсө паныдалөма, баушкоыд көсјө вөскрегеңнасө вештыны ыльлунө: вичкоас служитны кутас вөскрегеңна пыдди ыльлунө.

Павел. Аттө, го трустө, кущөм! Аски-жө тащөм деласыс сiјөс топөдла!

Пекла. Ен, зонмө, Павел, баушкосө топөд, крiстос нiм куңа. Сiјө-өд мырсө-трудiтчө советвласт понда-жө.

Павел. Мыкө жешщө он-ө шу? Ок, жона-на-жө те пемыд, Пекла! Сiңи-өд i ылөдлөны пемыд jөзтө!.. Арестујтны колө да мысса сектантјас моз-жө сүдө сетны негод-нөј элементјасөс!.. Сегга-нө та бөрын-на те пондан ветлыны на дiнө дај? (Пукөб).

Пекла. Аттө! Мыжла-нө, Павел, те он гөгөрво?.. Најө-өд отсакөны револутсиөнерјаслы-и... Талун вичкоын өктыгiсны кружкајасөн кущөмкө „МОПРА-лы“, шуөны-тај—револутсиөнерјаслы-пө-а...

Павел. Вөчасны бара! Нiнөмыс оз јандыгны, оз брезгүтны! Но, часлы, оз зев дыр вешитчыны... Милiтсиөнерлы щөкта аски ставнысө арестујтны!

Пекла. Милiтсиөнерыд-пө аңылома-нын да нiнөм абу шуөма, жешщө-пө ошкөма, крiстос нiм куңа. Бур уж-өн лыдөма МОПРАЛЫ өктыгөмтө.. А ыль крестыс Нурган нөрысын, Павел, кущөм миңа—гөрд! Крест јурвылас гөгрөс пөвјө рiсујтөма чарла да мөлөт, етаңи (кијаснас вөчө) воча пуктөмөн, а крестас—кујимнан вомлөс тасјасас—гiжөма, кыңкө комiөн ескө-да... „прелетајјас-пө отувтчөј“ лi мыж-ли...

Павел. „Стамувывса пролетарiјјас, отувтчөј“ али мыж-нын?

Пекла. Вот-вот, сізі і ем! „Пролетаріјас“ пöдліннö і гіжöма.

Павел (скöрмö, четчö да шенасіг тыржі öдјö ветлöдлö). Міјанлыг лозунгнымöс лыгтöмаöс лок дурман вылö гижны?! Крестö!.. Нәјтöгтны, смекајтчыны!.. Настояшщöј контр-револутсіја!.. Ог-öд і адзö со мыј вöчгö вегіг аслыным нырулын?.. Кор-нö лок крестсö сувтöдöмаöс Нурган нöрысас?

Пекла. Мыјыг-нö сещöма пузін? Текöд і сорнітныд вегіг оз поз револутсіја јывыд, пырыгпыр і öзјан!.. Мыјла-нö шуан „лок крестөн“? Те-öд ачыд ен-на адзыв. Крестыс, зонмö, зев бур—зік выл да гöрд—ылыган тыдалö жужыд Нурган нöрыс јылад!.. (Сувтö). А гылöмыс, Павел, кушöм! Ок егкö, кывлін-кö те—ачыд щöщ ыштін сы вылö да вічкоад ветлыны кутін! Со „сару небеснöјтö“ ташöм револутсіја гласөн гылöны (здук мында лöбöдчö да гылö „По дону гуляет“ ногөн).

„Сару да небеснеј,
Сару да небеснеј,
Сару да небеснеј,
Утешытелю!..“

Павел (öвтчö кінас да лока сералö). Ка-ка-кака! Тәјö і ем револутсіја гласыд?.. Ка-ка-ка!..

Пекла (матыстчö Павеллаң). Час, ен торк! Воçö-на гылöмыс лоас! (Гылö):

„Сару да небеснеј,
Утешытелю!“

Павел (бöрыңтчö Пеклаыс). Лаңт, Пекла! Ен сесга сыв! Пекла (гылö горажыка). „І га ісполнајәј,

І га ісполнајәј,
І га ісполнајәј } 2-ыг.
Іжö веçде сыв }

(Павел пелјассö тупкö да пышјалö Пеклаыс, сіјö вöтлысö да гылö мöдпöв, „І га ісполнајәј“ гылігөн Павел öдјö картузасö, кватітö пәкәсö да керкаыс пышјö).

5-d ПЕТКÖдЧÖМ.

Пекла (шөмөс). Мыж-нө лоі, пышјіс-тај-нө? (Пукө пызан до-рө, пернапасасө да бара ғылө):

I спасіт дај блажыт,
I спасіт дај блажыт,
I спасіт дај блажыт } 2-ыг.
душы нашы!“

(Сөгса ғылант оннас жө нүжөдөмөн шуө). Со-өд, шондібанөј кушөм міча ғылөмыс! (Кост). Пышјіс јөјүд! „Богородітса“-на көсјісівіны-і, „кресту твоје поклонәјемга“-і... Мед-нө, шуам, важ молітвајасыс оз лөбавны комму-ныстыдлы, да-өд і выльгыс со пышјіс, сізі-і ујкнїтіс, быттө ош гөнөн шыныштіс „сару небеснөјюд“... Пыр вот тазі дурө да ышһасө Павел. Кыг-нө сөгса ме сіјөс верма крістос вераас бергөдны да вічкоө кыс-кыны?.. Коркө егкө ачыс щөщ јурбітліс образјасыдлы да, вежсіс-тај мортыд; шуө: војдөртө-пө дурманөн дурмөдлісны јөзтө, өні-пө менам вежөрөј јүгдіс. Гө-төв көт образјас шыблавны пачө (візөдө образјас ғылө, сөгса портретјас ғылө), һегөднөјјасөн шуө. Ласкаліс есі-јөјасөс, патретјассө. Но, есіјө-нө, Ленинсө, мед өшө-діс, сіјө, крістос һім куға, кулөма-һін-да, а мукөдыс-өд ловјаөг-на-пө-да мыјла щөщ стенас ласкавныс вөлі? Сөгса на ғылө јурбітны оз поң-һі, дај (һндө Ста-һын ғылө) есіјө кодкө абу јешщө зев і міча чужөм вы-лас... (Кост). да-өд міјан коф грека јөзыдлы госпо-фыд вегіг һекушөм знаменһе асгыс оз петкөдлы. Гашкө егкө секі бөлө гөгөрвоім, кодарладорыслөн вераыс вегкыд: попјаслөн аһі коммуһістјаслөн?.. Па-вел чајтө, ыштө поп баһушко төждыгө зік ас понда-ыс да ме-пыр быттө, кызі предсөдатөль гөтыр, сы вы-лө лічкыны, властдор быттө ласкыны. Тајө-өд абу-жө-кө збыл-а?.. (друг скөјмунө). А мыјкө, тыдалө, абу-жө ставыс вегкыд. Кодкө луннад Педот ордын ба-һушкоыд шуіс-жө: зывөк-пө егкө быттө ғылногнад

гывныс, да нуждаыс-пö щöктö-да оз ков брезгүтны... Сегга мылкакö выль гөрд крестсö вöчöмаөг жöзгыс гугөн, дај Нурган нöрысас пö сувтöдöмаөг војнас?.. Вот ескö збылыг-кö вермин тöдмавны ставсö!.. Ме чајта, дај Карп Сидöрыд-на оз прöста сещöма нокгы: кыткö-мыжкö і сылы-на чesкыд, буракö... Омöлтöр вылöкö-öд ужалöны, коркö тыдовтчас-на-жö... Оз-тај, мiга, госпофыд знаменъетö мiжан кофыдлы петкöдлы—секі ескö, мајбыр, ставыс воггic!.. (Четчö). Час-жö öбöдај-тыштны кöт... Павел öнi рытöз, ферт-нын, оз во-а (пызан коргны заводитö).

6-öд ПЕТКÖдЧÖМ.

- Јельizar (пырö, расаа, шляпаа). Мир вам! (Пöртчö шляпасö). Пекла (повчыштö-код). Бафушко-тај вöлöма? Лок, бафушко, шöйтчы. (Бокö). Часлы, öнi асгыс ставсö жуала.
- Јельizar (лабичö пуксиг моз). А лöш шöйтчыны, Пекла. Талун прамеја музiм. Службатö выль ногөн нуöдiм, проповед бура фыр лöи вiгтавны, сегга выль крест дорад ветлим да öнi-на муртса слöјмi вичкоыг петны... Сiз-нын ме вöли музöма, да псаломщиккöд вичкоын бура фыр-на јешщö лöи муркöдчыны... Куранов јорт-нö абу гортас?
- Пекла (пуксö). Öнi-на муртса кытчöкö петic, исполкомас, буракö, мунic... Неуна-кö вöзжык ескö локтин, суинна.
- Јельizar. Кöсја-öд вöли вöзжык, да есijö лок беззаконныкыд—псаломщик Ласејыд манитic. Вiзöд, кружка-јас кутic јукны да сijö спорүтны мекöд пондic. Прöстöј кружкајасыс ескö тыртöмөг вöлины да нинöм ез і шу, а кор,, МОПРА“ кружкатö востим—фенгаыд сені унжык дај венчыны кутic: шöри-пö вай жукам. Кыг-нö, мiга, шöри. Ме-öд гвашщеннык, а те, мiга, псаломщик—шöри некор-на ез јукгывны најö. Сijö шуö: öнi-пö равноправijö, те-пö менö јона-нын öбiжајтлин, кö-

мөдлін-пө шуө, пыр-на өнөң... Беззакоңнык! Сегга шуө: өні-пө, сөветскөј власт дырјі, ставсө колө шөрі јукны, он-кө-пө шөрі, жалутча-пө еркаілы. Со-өд супостатыд! Ме-пө, шуө, і выл кресттө крагіті, ме-пө сетчө да хоругвө кывјассө гіжі-і, да меным-пө јешщө жыңгыс-на унжык колө сетны. Кущөм-өд мүдөр! Шөрі јукны, ферт, ме ег сөглагітчы. Сіјө секи кружкаө етазі кыкнан кінас (сувтө да петкөдлө) шашарітчіс да аслыңыскыскө, ме огсет, аслаң-жө кутчысі да кыска. Кыкнанным сізі бура дыр тажјагім, кружкаыс вегіг бруна-бронна кылө. Агным вічко шөрын зык лептім, прөгті господі. Лагеј горзө: „вај жыңсө!“ ме шуа: „којмөд пайсө сета“. Муртса тышкөң егө воө, да ладнө вічко стөрөж локтіс сетчө. Мыј нө-пө ті, бағушкојас, вөчанныд?—јуалө. Лагеј шуө: кружкаыс-пө фенга јукам да поп-пө, сің-өд попөн і шуіс,—поп-пө көмөдны менө көсјө... Секи мі сегга тазі сөглагітчім: кружкасө сетім стөрөжлы, мед сіјө сетыс фенгасө кігтас жојас, а мі псаломшціккөд өктам: кодлы мыјта вегкалас—сіјө і пай лоө сылөн. Стөрөж вогтіс кружкатө да став фенгатө і савкнітіс жој пастала. Мі угкөдчім өктыны. Псаломшцік, југыд бугыльнад, езысјас выладжык угкөдчө пыр, дај сіјө меыс терыбжыка өктө... Ме чајта, јона менө талун лок беззакоңныкыд і кокнітіс!.. Сетчө өктысөмад і маңітічі та дырасө... (Пукө). Ме вегкыда вічкосаң татчө і локті, гортө-на вегіг ег пырав. Зев колө адқөдлыны Куранов јортөс.

Покла. Јона-кө ыжыд могөн, бағушко, ветлы ісполкомас.

Јелізар. Сені-өд, көнкө, јөзыс уна. Колө ескө вөлі аскөдыс горнітны. А могыс. ферт, бура ыжыд: колө вөлі засвідетельствутны вічкөлыс дај ассыным щөщ сөветскөј властлы преданностнымөс, шуны-кө—вігтавны мјанлыс сөветскөј власт дор бергөдчөмнымөс...

Пекла. Выл крест јывгыд бытө.

Јелізар. Сы жылыг-і, мукөдтор жылыг-і... Час, ачыс тај абу-да, поџо горһытштны. Те-нө, Пекла, вiставлiн ен Павелыдлы мiјан выль нога служба жывгыд.

Пекла. Вiставлi, ескө, баџушко, да һинөм ез i кывзы весiг. Öнi-на заводiтлi горһытны, да дөзмiс дај пыш-жiс...

Јелізар. А те шулiн-жө сылы, мед мiјанөс ез кутны җескөдны... Вескыда-кө вiставны-өд, ас пондаыд мед-јонасө i лоө төждыгыны.

Пекла (бокө). Со-тај, ас-пондаыд-пө?! (Поплы). Мыјла-нө, баџушко, ас пондаыд сiҗi. Онө өмөј став вера вөсна-ыс да бур јөз куҗаыс?

Јелізар. Сiҗсө ескө бытө став вөснаыс-жө лоө төждыгыны, да ачыд-өд медга-на матын аслыд. Вiҗөд, став вөлөгтас мi кујимөн i лыдҗыгам һетрудовөј докод вылын олыҗасөн—мi псаломщиккөд да Карпө Сидөр. Сы вөсна сөгга мiјанлы i налогтө медуна гујөны. Ме вылө таво пуктөмаөг со кыҗ чөлкөвөј?! җерт, ескө, воҗҗа докодҗас сертi-кө, тајө абу-на уна, толькө öнi—сөкыд, ок сөкыд: докодыд iчөт, јөзыд еҗажык вiчко-ад волөны дај скупiтчөны җеңгагыд...

Пекла (дөзмыштөмөн). Оз-өмөј тiјанлы тырмы, баџушко, Олҗаыдкөд? Оланныд тајнө бытө Ласкун Олҗаыдкөд бура код, гозја моз?..

Јелізар (гербкыштө), Мыј-нө керан, Пекла, быт-өд кыҗ-кө ов грешнөј му вылад. Матушка менам воҗ кувсiс, а сөлөмыд-өд, көҗ i свашчеһык-да, мiрскөј олөмад-жө кыскө... Мөдыс гөтрагны мiјанлы вiчко правiлө сертi оз поҗ вөли-а. Мыј сөгга вөчан. Согрешитi Олҗаыдкөд, аслам слугакөд... Первојҗассө јона вөли ве-жөј петө... есiҗө... мiчажык iчмонҗасыд вылө... Вөли вiчкоын веңчајтан кушөмкө выль жөһика-невестаөс, таинство брака совершајтан, а аслад сөлөмыд ну-кыртчө—бесыд мутиө, вежыд петө мукөдыс вылө се-щөма, весiг сiнваыд кугас доршасны... Богтi сөгга Ласкун Олҗатө слуга пыдҗi да вөлысi еҗа успо-

койтчи... Өни, дерт, абу-нын сещом, еща кочали-нын, по-рысми ме... Олам ескө ычево, да ловжа гинмыдлы-тај век унжык колө... Векыда-кө шуны, аслым кокнөд коргөм вөсна і выл ногнас ме службајассө лөгөди, мед кықкөмыјкө ладмөдчыны сөветскөј влагтыдлы да коммунистјасыдлы. Оз-ө чинтыны еща налогсө менчым... да-өд і те, Пекла, мијан дор-жө сулалан-дај... (Четчө да шылапассө). Абу-тај ачыс Куранов јортыд-да, лоө мунны, бөрті рытлаңыс вола...

Пекла (поп висталигөн зумыштчөмөн мөвпалө, сөгга друг четчө да збодера шуалө). Мун да сөгга, бағушко, ен-нын волы мијанө! (Поп шемдсвиэ). Некор ен лок татчө! Ме тижан вичкөө сөгга кок помөн ог-жө пырав!.. Вөлігті гинјас-сөј воггисны менам! Љок ылөгјас ті вөлөмныд!..

Јельзар (полөмөн). Мыј-нө те, раба бојија, лоин? Кушөм ылөгјас-нө ми, господі помилуј?

Пекла. Мун лутщө таты!.. Зывөк вегіг вижөдныс лоі те вылө! Љузыкаган-кыскаган быдлаті!..

Јельзар. Муна, муна! Те тај, Пекла, беззаконнаја ізменьитса-жө вөлөмыд? О, господі, прөгті коммунист гөтыркөд төдмасөмыг! (Броткіг тырјі петө керкагыс). Векыда шуоны вөлөм: муж да жена-пө одна сатана!.. Љпу, прөгті господі!..

7-өд ПЕТКӨДЧӨМ.

Пекла (поплы бөрғаңыс). Јешщө і сөткан ме вылө, куҗ јурсја чөрт!.. (Шензөмөн). Аттө, чудеса дивө! Со-өд кушөма вөлөм пөрјөдлөны мивоккоҗ пемыд јөзтө! (Пуккө). Миға-жө, мыјкө зев гусөн быдторсө вөчөны-да, кыг... Павел-тај вөлөм векыда-на шуө: попјассаң-пө буртө ен видчыг... Збыл-тај шулөмаөг важ јөз: поп горш да ад горш-пө өткоҗ... Сижөн і выл кресттө лөгөдөмаөг. Вичкоад поп-җакыд пургөмаөг-і. Вегіг „МОПРА“ кружкагыд сөмсө аслыныс јукөмаөг-і, шуоны-өд јешщө вөлі: леворутсионерјаслы-пө отсөг вылө... Адгорш-

јас!.. Ставсö ачыс вiсталис, ез i јуасны ковмы унасö. Öни һекущöм знаменьне-һин оз ков—тыдовтчи́с лок ужыс! (Четчö). Аттö, мыјла i пышјiс Павелыс? Ескö щöщ ми сыкöд öтвылыг јанöдiм попсö... Али-нö мед: Павел дырјi попыд ескö ез i вiстав тајiтö... (Вiздöдö öб-разјас вылö). Слава тебе господi, сарiтса һебеснöј, вöлиг-ти менам јурвежöрöј југдышти́с!.. Комын вiт во ме тiјан вылö јурбитi, а ставыс вöлöма прöста, ылöдлöм пöрјавлöм куҗа!.. Сегга бур јенукјасöј тырмас! (Кажö лабичö да мунö јенҗажлаң). Аски-жö тiјанöс пач ломзöг пыдi јукала... (Һещыштö лампадкасö). Лампадка сотли, мыјдта фереваннеј маслöсö вiзöма та вылö! (Пуктö лампадкасö пызан вылö). Сегга јен божејассö татыс богтала... (друг бергöдчö). Али час ог-на öни шыблав, Павел лок-тас-да сы дырјi пазöда ставсö! (Летчö лабичыг).

8-öd ПЕТКÖдЧÖМ.

Пырöны комсомольчјас—Сергеј да Опонь.

Сергеј. Здорово! Пекла тöt, Павелыд-нö абу гортад али мыј?

Пекла. Мунiс-тај iсполкомас-лы, кытчö-лы... Ти-öd, буракö, кыкнанныд комсомольчјас, Сергеј?

Сергеј. Кыкнанным. Опонь һеважөн-на пырис... Мыј-нö ескö?

Пекла. Мунöј чукöрөн Нурган нöрысö ветлöј да сетыс выль гöрд крестсö һещыштöј!

Опонь. Кущöм гöрд крест-нö сен? Вiсталö-жö вöли ескö мамö, да ег i кывзы прамејасö... Вај, ветлам, Сергеј!..

Сергеј. Нөкор, öни ми лөгöдчам аһтирелигöзнöј фемонстратсија вöчны да колö вöли Павелыдлыг јуавны...

Пекла. Ветлöј, миҗа, первој Нурган нöрысас!.. Секи адҗанныд кущöма пöрјавлöны бур јöзтö поп-факыд да озырјасыд... дај најöс, поп-факсö, щöщ сетчö кыскöј, выль зiбјывспаснас i ставнас нулöј лок ылöгјассö!..

Сергеј. Вај-нө сизкө, Опонь, мунам, чукортам төварыш-
жаснымос да демонстратсиянас отвылыг сегга і вет-
лам Нурган нөрысас, мыжама крест сени...

Пекла. Ödjöжык ветлөј да пузувтөј сетыг ылөдчан по-
локаласө!.. Ме гојышта да сетчө-жө муна!

Опонь. Ветлам, ветлам, пырыг-пыр і мунам! (Комсомолец-
жас петöны).

9-öd ПЕТКÖдЧÖМ.

Пекла (зев ödjö котөрөн сорөн корөб гојны—вајалө һаһ, паһ, сов-
доз да мыжа). Комсомолецжасыд бара вөчыштасны! Се-
щöма кресттө на креститасны—вегиг попыдлөн куз жур-
гыс сувтса сувтлас!.. Мед егкө суа-жө щöцц ме на-
лыг гажсө!.. Вот тенид-і (быломөн) „Сару да һебес-
неј“. Тпу!

З А Н А В Е С .

Кожмөд вөчөм.

Вөчөбө Нурган нөрысын, мiртуј дорын. Вескыда тыдалө му јөр,
пощөс сајын. Матынжык, шујгавывлаңыс, iчөтiк өґрада пыщкын сула-
ла гөрө крест, гiжөдјаснас јөзлаңө.

Вөскрегеңна, лун.

1-ја ПЕТКӨДЧӨМ.

Ильа өґрада пыщкас пырөма да крестө көрталө „МОПР“ гiжө-
да кружка. Педөр, Улита, Сидөр да Марина сулалөны ортсыас, виҷөдө-
ны крест вилө.

Педот (Ильалы). Вилөжык көртав, Ильа вокө, вилөжык.

Тақи улын лоө-да, һекодлы оз-и тыдав кружкаыс.

Ильа (лептыштө кружкасө вилөжык). Тақи?

Сидөр. Јешщө-на iчөтiка лептышт.

Ильа (лептыштө). Тақи?

Педот. Вот-вот, сетчө i көртав сөгга. (Ильа көрталө да пе-
тө ортсө). Талун өтi тащөм кружкаөн өктыгiсны-һын
виҷкоын-i, тани-i. Ме нарөгнө виҷөдi—кущөм кружкаө
јонжыка пукталасны сөмсө, да „МОПР“-а кружкаад
унжык бытөтө лөдiсны. Сiјө кружкасө попјас виҷкоө
һуисны, кристос һим куза, да мөд кружка сөгга со лоө
өшөдны.

Ильа. Кружкајасыд, Педот вокө, тырмасны мијан: јешщө-
на кык кружка запасын ем-дај. Ти-нө кодкө кывлин-
һын өнө, мыјжык сорһитөны јөзыс тајө крест јывгыс,
кристос һим куза?

Сидөр. Мыј-нө сорһитһныс? Быдөн ошкөны да шенчөны.
Өнтај, вөжөдiгас унаөн қикөз ылавлисны—сiқи-и қоргө-

ны-виждёны міча гёрд крестыд вылө да выль зыбыв-спасыд вылө. Сегга гылөмыс зев бура мунис-дај.

Педот. А уна-жө јөзыс воліс! Сывныс-өд, Гидөр Карпө-вич вокө, мі Ілля воккөд да Маріна чојкөд јона-жө отсалім поп-факидылы... (Улыталы). Те-тај-нө, Улыта чојө, мыјлакө ен волю крестсө веждөдгас.

Улыта. Бывті дыр лоі вичкоад талун сулалөмыс-да, кри-стос нѳм куѳа, кынөмөј вигміс, Педот вокө. Грек тај суис сегга, гыркјөс пыкөма вөлі-да, өдва і сывсөмсө вермі відчысны. Вичкогањыс гортө лоі мунны. Ештөдчи-кері, кристос нѳм куѳа, да ескө мөдөдчыли-жө татчө, да тані сывсөма-нын вөлі, дај бара бергөдчи, кристос нѳм-куѳа. Пырі Маріна чојјасө да өнөѳ-на сені пукалі, сені өбөдајті-і, сегга щөщ сывкөд і татчө со локті, корөмныд-пө-тај өбөд бөрын-да.

Маріна. Збыль вѳсталө Улыта чојө. Весіг ез прамеја өбө-дајт-ні, кынөмнас норагө, кристос нѳм куѳа-да.

Ілля. Овлывлө. Мукөд дырјыс сецшөма топөдлас, мылөд кутас-лы мыј-лі, вескыда гөг сурөстө орөдө, кристос нѳм куѳа, лопыштныд он вермы.

Педот (Улыталы өдлөмеаныс). Вигмыныд, Улыта чојө, те мө-дыг-на вермін, а талун ез ков. Шуөма-кө вөлі став-нымлы татчө локны, колө вөлі кызкө кыссыны! Сіѳ оз поѳ, кристос нѳм куѳа! Теныд лоө кушөмкө јепі-тіміја пуктыны тајө мыжгыс. Вај, сувт піѳсчањөн да јурбіт крестыслы! Нѳламын поклон пукты!

Улыта (піѳсчањасө). Грек пріміті ас вылө, кристос нѳм ку-ѳа. (Пернапасасө, виждө крест вылө). Божө, очігті мја грешніча! (Јурбітө).

Маріна. дај ме вөлі гортө-жө көсја кичкогањыд косны, кристос нѳм куѳа. (Піѳсасө да сіѳ-жө јурбітө). Божө, очі-гті мја грешніча.

Педот (Маріналы). Сіѳкө і те, Маріна чојө, щөщ нѳла-мын поклон вөч!..

Ілля. Куш көсјөмыд-өд абу-на вөчөм, Педот вокө, поѳө жынсө чінтыны—кыѳ поклон-нын уна, кристос нѳм куѳа.

Gidör. Ачыс Марина чој окөбитө-да мед журбитас.

Педот. Көсјомгаһыд-өд, Ілла вокө, абу-һин ылын і вө-чөмөһыд... Сесга ачыс окөбитө-жө-дај...

Марина. Вөча, вөча, крјстос һим куһа. (Журбитө).

Ілла. Ме понда бара көт го поклон вөч, крјстос һим куһа.

Педот. Но, шаһ сесга сы жылыс!.. Мі талун татчө лок-тим тајө выль крестсө велічajtны да лок јөзыс виһны. Коһан војө-на-өд сөмын тајө крестсө сувтөдөма. Өнөһ, ферт-һин, та жылыс славаыс вөлөһт куһа паскаліс. Өбө-дајталасны да татчө пондасны локны јөзыд. Щөщ, көнкө, кысгасны і комсомольчјасыд. Міжанлы колө виһны, мед ескө најө—швјчкунјасыд—ез жугөдны, крјстос һим куһа, крестсө. Сесга Куран Павелыд вермас щөкты-ны бөр һещыштны-і... Ме Јелјзар попкөд горһиті да сјјө шуіс: колө-пө талун крест дорас овны мјжанлы, караулітг моз велічajtны. Талун-кө-пө крестыс су-лалас—і воһөвылө колас, һекөд-пө сесга оз вөрһөд. Но, вәјө сесга велічajтамөј крестсө. Те, Ілла вокө, сувт вегкыдларас да ғыліг мозыд виһөдыштлы туж вылас, оз-ө кодкө кут локны. Ме шујгавылас сувта. Gidör Карпөвич вокө чојјаскөд тані пондасны журбит-ны. (Сувталөны кыңи колө). Вот, таңи. Лөһыда теныд, Іл-ла вокө, тужвылыс тыдалө?

Ілла (виһөдлө бөкө). Тыдалө, Педот вокө, бура ылөһ тыда-лө, крјстос һим куһа.

Gidör. Кодкө-кө нащальство мытчыгас—воһыв тi вiгта-лөј.

Педот. Вiгталам. (Уліталы да Мариналы). Тiжан-нө, чојјасөј. ез-на ешты?

Уліта. Кыһкөкјамысөс пукті, Педот вокө.

Марина. Ме кыһвитөс-на сөмын уһиті, крјстос һим куһа

Педот. Но, тырмас сесга, четчөј да щөщ заводитам ве-лічajtны. (Уліта Маринакөд пернапасасөмөн сувтөны).

Ілла. Председатель гөтырыдлы, Пекла чојнымлы, буракө, вiгтавтөм лоі-да, көнкө, оз і лок татчө.

Gidör. Коли-жө щөщ сijös корны: öd мужиксö ескö сijö
вермис мијанлы бур вылө велөдны, чуждөдны.

Педот. Ташöма ноксигад-нө кыз верман быд öтисö пом-
нитны: Гашкө, ачыс локтас... Сытөг-нын лөö велы-
чайтны. Сывны кутам „Кресту твоје“-тө выл глас-
над, кыңи-таж öнтај гылим... Вај, Gidör Карпович вокö,
заводит, тенад гөлөсид јонжык, крестос ним куза!

Gidör. Ставным щөщ пондам боставны.

(Сылöны „Как родная меня мать провожала“ ногөн)

„Кресту твоје поклоњајемса,
владыка,

I сватаја вöскрееньна } 2-ыг.
твоја славим“

(„I сватаја вöскрееньна твоја славим“-сö мөдпöv гылигас помсö
куза нуждөдны да ставныс муöз копыртчылöны, пиңдсчанаглöмон.
Сылиг костыс Педот да Илья унаыс бокö виңдлывлöны туж вылө,
„Кресту твоје“ гылöны 3-4-пöv, сы бöрын Илья бокö виңдлö да
друг сувтö).

Илья. Милитсионер татчө локтö.

Педот. Милитсионер локтö? Но, мед, сыыс енö полöј, ны-
нөм оз вöч. Вај, јешщö гыламöј да јонжыка јурби-
тöј!

(Сылöны „Кресту твоје“).

2-öd ПЕТКÖDЧÖМ.

(Сылöм шöрас кымын вескыдывывган мытчыöб милитсионер.
Сылöм помагтöзгыс сулалö, виңдöб јурбитыгас вылө да крест вылө.

Милитсионер (сылöм бöрын). Сыланныд, јурбитанныд?

Педот. Сылам, төварыш милитсионер, да вöскрееньна
куза выл крестсö велычайтам.

Милитсионер (матöжык крестлан локтö). Сиз, сиз. Бура гы-
лöмыс ме ог вермы дугөдны, да јешщö сöветскеј но-
гөн гылöмыс... Медтыкө пöрадоксö некод ез торк-а.
Ме-öд пöрадоксö медјона виңа... Тажö i ем выл кре-
стыд?

Педот. Тажö, тажö, төварыш милітсіоңер.

Милітсіоңер. Крестыс нічево... Кывлі, Нурган нөрысö-пö выл гөрдркест сувтöдомаөг-да, час-жö, міга, ветла ві-қодлыны, абу-ö, міга, сені куцöмкö һепöрадок... Ничево, крестыс! (Матыстчöмөн віқдö гөгөрбок крестсö).

Gidör. Бур крестыс, һинöм шуны, төварыш.

Милітсіоңер (сувтö да лубутчö). Бур і ем! Вот тажö крест, дак крест покраһимерö! Поқö шуны, револютсіја нога крест!

Gidör. Сöветскöј крест: гөрдр дај гижöдыс лöгыд!

Милітсіоңер. Лöгыд, јерöмакаһыд! Тажö крест дінад һекық-һин оз поқ крукаһны—гөгөрбок правілнö вöчöма: сöветскеј герб, со, рісујтöма јурјулас, сегга гижöма „ставмуыввса пролетаріјјас, öтувтчöј!“ (Шензöмөн). Кықкö тај кужасны, јерöмакаһыд, лөгöдны тащöм крестсö! Міча сöветскöј крест!

Педот. Мыјла-нö, төварыш милітсіоңер, шапкатö он бост тащöм крест воқас. Бытбö кықкö абу лöгыд...

Милітсіоңер (ошјыгöм пырыс). Шапка ме аркіреј воқын ег бостлы, а крест воқад ог-жö-һин бост. Оз пöла-гајтчы.

Gidör. да-öд крестыс абу прöстöј, сöветскöј-öд, ачыд адқан.

Милітсіоңер. А сіјö, другö, вернö! (Бөстö шапкасö). Сегга кружка, со, öшöдöмаөг-і.

Педот. „МОПРА“ братјаслы, гашкö, кодкö ветліг-муһигас куцöмкö отсöгтор чöвтыштас...

Милітсіоңер. Бур фелö, бур фелö! Колö отсавны! (Кыс-кö желыс портмонет). Час, і ме ічöтїка щöщ пуктышта... (Öграда вомөн суқдчöмөн чөвтö кружкаас фенга).

Gidör. Пасібö, төварыш милітсіоңер, бурөн міјан дінö сібöдчан-да, пасібö!

Милітсіоңер. Нһинöм лөкыс оз тыдав-да, мыјыс меным лөкаһныс?.. Мед ескö куцöмгурö кулығынас ез гусавны кружкасö, колö јонжыка тувјавны, гырыс көрттувјасөн жванöбтыны крестас...

Педот. Оз гусавны, быдён-öd töдöны, мыжвылө кружкасö татчö лөгöдöма.

Мілітсіоңер. Агныд сөгга төданныд... Но, ме муна. Прөстөй волөм тај лоі: њекущөм њепөрадок абу тани вөлөма. Җик кілометр бөравозө лоө, јерөмакаңыд! (Шапкаасö да бөр мунө вескыдыв). Сылөј, колөкө, сыыг ме ог вермы дугөдны. (Бердө).

3-öd ПЕТКÖдЧӨМ.

Педот (гералөмөн). Крістос њім куға, мілітсіоңерыд міјан гуг: мупыщыс зонь метра пыдта адзө!..

(Ставныс њебыфіка гералөны).

Ілля. Мыјла сіјө мілітсіоңерыс быдлаө медвојдөр слөј-мө. Кодкө луннад сіјө міјанөс Педот вок ордыс суіс, талун бара сіјө медвоз воіс! Җик міга, знаменье моз, њинөм відчыгтөг кыккө і угө сіјө!..

Сідөр. Пөрадок візө, сіјөн і гоңјалө быдлаті...

Педот. Ме тај шулі: міга сыыг њинөм повны... Но, ваяө јещщө шыламөј! (Сувталөны воzza моз. Педот візөдлө бөкө). То, кущөмкө њывбаба лөктө... Бост, Сідөр Карпөвич вокө, „сватыј божөтө“.

(Ставныс ылбны „Во субботу“ ногөн моз).

„Святыј боже,
Святыј крепкий,
Святыј бессмертный,
Бессмертный, помилуй нас,
Святыј
Бессмертный, помилуй нас“
(Помагігас јурбітöны муз).

4-öd ПЕТКÖдЧӨМ.

Сылігас пырө 1-ј њывбаба да щөщ на моз јурбітө.

Педот (њывбабалы). Лок, чојө, да щөщ міјанкөд выль крест-сö вельіајт, крістос њім куға.

1-ј нывбаба. Щощ, щощ. Сылөј, зев тај міча гылан-
ныд!

(Бара сылөны „Святой боже“ да воґа моз јурбітөны ставныс).

Педот. Оні сегда „Іже керувім“ гылам дај помалам. Бо-
стөј, вокјас да чојјас!

(Сылөны „Коробушка“ ногөн).

„Іжө, іжө керувім да,

Іжө, іжө керувім.

Тайно, тайно образујушще, } 2-ыг
Тайно образујушще. }

І животворашщеј троитса

І животворашщеј стрөј.

Триватују пег пріпевајушща, } 2-ыг
Триватују пег пріпевај }

Сакое ныње, ныње жытејскоје,

Сакоје ныње жытејскоје,

Отложім попеченіје, } 2-ыг
Отложім попеченіје }

4-öd ПЕТКӨДЧӨМ.

(„Іжө керувім“ сылігөн отарсаң і мөдарсаң вочасөн локталөны
олөма јөз: нывбабајас да мужікјас. Ставныс щощ јурбітөны крест вылө,

Ільа. Віқөд-жө, ҳоң өбөдһа коғ кутіс тані міјан лоны,
крістос һім куґа!

Педот (јөзлы). Пуктыштөј, бур вокјасөј да чојјасөј, коді
мыјдта вермас, есіјө кружкаас, „МОПРА“ братјаслы
отсөг вылө!

(Кодсурө перјөны деңга да пуктөны кружкаө).

Ільа (повзыштөмөн кывзө). Лаңтлөј! Көнкө кылө сылөны?
(Ставныс кывзөны. Кылө комсомолечјаслөн гылөм: „Сергеј поп,
Сергеј поп“).

Педот (повзыштө, нокө). Тајө тај комсомолечјасыд, бура-
кө, татчө локтөны? Кызкө-мыжкө буржыка лөгөдчөј!..

Гидөр (жөзө). Оз-нө ло буржык пышјам-кө мі татыг најө
вотөз?

Улита. Ој, кынёмос бара топöдiс, крiстос нiм куза!..

(Сылём матыгмө вочасөн).

Педот (скöрые моз). Лаңтöј, мыј сiқи лөвтны кутинныд, крiстос нiм куза? Оз-öd гојны мiжанös! Воласны дај бөр мунасны! Нiнём сещөм-тащöмыс тани абу!

Ильа (вiздö везкыдывывлаң). Тонöөг, тыдовтчiсны-нiн! Зев унаөн локтöны! (Мукöдыс щöщ вiздöдны везкыдывывлаң).

Сидөр. Мыкө-öd колö-жö мiжанлы тани вöчны? Сывны-лы, журбитны-лы, мунны-лы, мыј-лы?

Педот. Сöмын повны оз ков! Кутчыгöј крепыда, сула-лөј чорыда крiстос вера куза!

(Сылём зев-нiн матын кылö).

Ильа (чужимöбн). Но-но-но? Жельзар попыд-и, Ласеј факыд щöщ-и, Куран Павелыд-и, милiтсионерыд-и—ставныс локтöны?!. Аттö сiвö! Кущөм знаменье, бара, лоö-а?

Педот. Нiнём, енö полöј!.. Вешыштöј, бöрынтчыштöј естчö! (Jöz бöрынтчöны шујгавывлаң). Кык сiла паныда-гас тани. Мед-жö ми вермам! Ускöдчöј ставныд пiздсчаңөн да гылöј „Кресту твоје“-тö!

(Ставныс пiздсчаңасöдны да гылöны „Кресту твоје“ воzza моз-жö).

5-öd ПЕТКÖдЧÖМ.

Стсена вылын өылiгөн, везкыдывывлаң пырöны: Жельзар—кыңа-улас оуркналомä зыбывспас, ачыс копыртчöма—муас вiздöд; сы бöрсан Ласеј, севва Гергеј-да Опонь ыжыд гөрд плакатөн, сетчö же-жыд шыпасјасөн гижöма „Шыбытамöј религија!“ улöжык: „Наука-пыр сотсиализмö!“ На бöрсан Воропов, Павел папкаа, милiтсионер, 5-6 комсомольч да кымынкö ныв-баба. Комсомольчјас да нöшта кодеурö пыриганыс гораа гылöны:

„Ай-да, ребята,
Ай-да, комсомольцы,
Браво, браво, браво молодцы“.

(Стсена вылö пырём мыгi дугдöны гылöмыс).

Павел. Но, вот i Нурган нöрысö воим. Тани тај jöзыс бура уна-жö вöлöма. (Журбитыејаслы). Нолтö, четчылöј, бöртiжык ештанныд поклонјаснытö клонгыны!

Воропов (віждө крест вылө). Тажö и ем, тыдалө, выл крестыс?

Педот. Тажö, тажö, төварышяс! Зев мича сөветскöй крест! Милитсионер. Крестыс ничево, Воропов жорт, ме неважөн-на тани вöли да гөгөрбок виждöи...

(Павел, Воропов да комсомольчяс матыстчöны крест дорө).

Павел (скöра). Виждөлöй, виждөлöй! Збылыг-öд сөветскöй герб рисуйтöмаөг крест журжулас?! Кодлөн тажö ужыс? Милитсионер. Ме öнтай пырыспыр-жө думышти: тажö ескö, мига, непöрадок-жө-да, ег лыт кутчыгны чорыдасö...

Воропов. Часлы төдмалам ставсö лучки, бурөн; оз ков, Куранов жорт, вывти скöравны...

Павел. Оз ков скöравны? да ставнысö тажö ужгыс колö арестуйтны да карö мөдöдны! Аттö, го труктö, жöз!..

Воропов. Часлы, Куранов жорт, ме сорнытышта жöзыскöд. Татчö административнöй власт оз-на ков. Ыжыд урон-öд некодлы-на та понда ез ло, буракöй!

Павел. А жöзсö ылөдöмыс-нө абу мыж аль мыж?

Воропов. Сы вылө-öд и попясид олöны, мед ылөдлöны пемыд ужалыс жöзтö. А мижанлы колö налыс ылөдчөм-жассö виставны да мытчыны жöзыслы. (Желизарлы). Нолтö те, отеч Желизар али кыз тенö велычajtöны, вайлы таланö зыбывспастö! (Желизар локтö да сувтöдö зибывспассö жöзлань гижöднас). Со, сетчö гижöма: „Религија-пыр сотсиализмö“. (жöзлы). Мыж сижö религијаыс лөö?.. Сижö лөö нинöм вöвлытöм вылө, нинöмабу вылө веруйтöм. (Индö комсомольчяс плакат вылө). А татчö, со, гижöма: „Шыбытамöй религија! Наука-пыр сотсиализмö!“ Науказыс лөö збыль вöвлөмторсö төдмалöм да мыж ематор-жыс му вылас велөдöм. Наука неказыс оз öтлааг религижакöд. Зибывспасас гижöма лөжös, пемыд жöзös ылөдлөм куза! Сегга, со, татчö крестас рисуйтöма сөветскöй герб—чарла да мөлöt даж гижöма коммунист-жасыг лозунгсö: „ставмувывса пролетарийяс, öтувт-

чөј!“ Тајо-нын лоо не толькө пөрјасөм, а сөветскөј герб вылас да коммунист партияса лозунг вылас гералөм, смекайтчөм. Та жылыг вегиг і вiставныс озков—поэо быдөнлы гөгөрвоны да адзыны попјаслыг лок мiстөм ужныс! Мыјла тазі вөчөны најө?.. Нолтө, отеч Јельзар, вiстав—мыјла тазі те вөчин?

Јельзар. Мi ставсө бур вылө вөчим, мед ескө сөветскөј влагтыслы да партияслы ез ло прөтив мунөма...

Воропов (јөзлы, шпынјалөм сорөн). Со тај, ачыс вiсталiс! (Јельзарлы). Мi төдам, ти быдногөн ладмөдчанныд өнiја влагтлы. Ти радөг сөветскөј влагтлы вегиг „многая лета“ вiчкоаныд сывны, медтыкө религијалы некод ез паныд сувт да мед ескө тiјанлы ыжыд вөла, сар дырга кодөс-жө, сетiсны... Мi мырдөн некодөс өгө дугөдө верујтөмыг, вера вылө некушөм личкөм влагтлөн абу, мi сөмын зiлам ужалан војтырлыг вежөрнысө југдөдны, наука сертi... А тазі ылөдчыны оз почi... Ти дугдывтөг верујтыгјаслы вiставланныд: ылөдчыны-пө грек, а агныд-тај небог „грекгыс“ онө полөј, нинөмөн онө брезгујтөј, вегиг онө јандыгөј-нi!.. (Милiтсиөнерлы). А те, милiтсиөнер јорт, воэө кежлө буржыка вiэөд, пыдөжык төдмав, ен летчыг: сөмын вываныс-кө бур, бытө сөгга і ставныс-нын лучки да ладнө. Ок-өд, муфера ташөмјасыд ужалөны!

Милiтсиөнер (баҕабөжсө гыжыштө). Колө тај вөлөм пыдыганжык збылыг корсыгны... Тајөјас і менө пөрјалөмаөг, јерөмакаңјасыд!.. Öнi, бара, небог төдны кута! (Индө Педот вылө да Сидөр вылө). Есијө—сектант, мөдыс—кулак, ставныс, труктјасыд, вөлөм өтилаө тольскөны—јөзөс ылөдлөны!.. Јерөмакаңјас!..

Павел. Но, ештiс-кө тенад, Воропов јорт, вай сөгга крестсө југөдам, ставсө пуг-паг вартам! А попөс да кулакөс арестујтам! Најө—контрреволутсиөнерјас!

Сидөр. Ме, зонмө, Павел, абу... Прөста көсјан арестујтны...

Милiтсиөнер. Ставнытө арестујта, јерөмакаңјасөс!

Павел (комсомолецчаслы). Нолтö, комсомолецчас, пазöдöй крестсö, мед пу нi палыч ез коль!

Комсомолецчас (кымынөнкө укөдчöны öграда дорö). Ҷикöз варкөдам ставсö! (Jöz костын „погём“ кылö).

Воропов. Енлöй! оз ков жугöдны! Перjöй бура да нуамöй лыддыган керкаö, крестсö-и зiбжывспассö, мед jöзыс адзыласны да тöдмагасны, кушöма попјас да факјас быдногыс ылöдлöны најöс... Зев бур агитатсия тажöяс петкөдласны... А арестујтны öнi һекөдöс-на оз ков!

Кодсурö. Вернö!.. Сiқи i вöчамöй. Нолтö, крестсö перjыны! (Кымынөнкө пырöны да крестсö һещыштöны „Раз еще берем“ шуалиг тырјi).

6-öd ПЕТКÖДЧÖМ.

Пекла (зев öдjö пырö вескыдывывгань, кашкө). Уп, öдва i суи, буракö! Пыр котөрөн локтi... Но, бурöщ тај лок ылöдчан полакаласö перjöны... Пузувтöй ставсö!

Павел (Пеклары). Со, öнi адзан, Пекла, мыј вöчöмаöс попјасыд?

Пекла. Ачим-һин ставсö, Павел, гөгөрвоi... Збыль вөлөм те вескыда вiставлöмыд...

Павел (чујмө). Те?.. Пекла, мыј-нө те, збылыг шуан тајi?

Пекла. Сөрт, збылыг!.. (Jелизар ылö индөмөн). Есijö, куз јурөинас һөважөн волис мiјанö, тенад мунөм бöрын, да сещöмторјас вiставлис меным—весиг зывök лоi кывзыныс... Мунам гортö-да, став öбразјастö пачö шыблала аслам кiөн... Нөтчыд сөгга вiчкоö ме ог мунһи, ог јурбитны сувт-һи... Ставыс вөлөм ылöдчөм, кыз те шуан—дурман!.. Ме-öd i комсомолецјассö татчö ысти...

Воропов. Ај-да молодец Пекла!.. (Павеллы). Пыр колö религиандкөд вермагны jöзсö чујдөдөмөн, мед агныс гөгөрвоисны да еновтчисны... Öнi i теныд кокһиджык лөас Нөмар гиктад докладтö вöчны...

Павел. Збылыг кокніджык. Өні ме верма-нын вескыда ыстыгны аслам баба ыло!..

1-жа нывбаба (јөз коствань). дај ме ыло щөщ, Павел, инды—ме чөвтча-жө јенлы верујтөмгыд—прөстөј ылөдчөм ставыс!

2 нывбаба. Ме щөщ дурда верујтөмыг-і.

Кымынөнкө (јөз пөвсањ). Ме дај!.. Ме щөщ-і! Тырмас мјан ылын тешітчыны! (Лыбыштө зык).

Воропов (јөзлањ). Сізі-і колө, төварышјас! Рельігіјаыд торкө бур олөмгыс!

Гергеј. Тані кружка көрталөма „МОПР“ гіжөма... (Таркөдө). Ғењга, кылө, пыщкас ем-і!..

Мілітсіонер. Ме весіг сетчө дас ура езыг Ғењга чөвті-і!..

Кодгурө (јөз пыщањ). Ме пукті-і!.. Ме чөвті-і!..

Воропов. Щөщ кружкасө нуам!..

Пекла. Быдногыс пөрјөдлөны пемыд јөзтө... Өктісны өнтај „МОПРА“-лы, а сөгга поп-Ғак јукөмаөг гөмсө дај!.. Ад горшјас!.. Ылөг позјас!

Воропов. Збылыг сізі?

Ласеј. Ме вөлі ог щөкты вөрчөдны, а попыдлөн Ғењга ылад сінјасыс колча кодөг лоины да мырдөн кутіс јукны... Муртса тышкөз егө воө вічкоын... Вель дыр сені муркөдчім!..

Павел. Міга-жө, мыкө зев дыр лоі попөс корсны: кујімыг стөрөжөс ыстылі да век абу гортас... Најө вөлөм гөм ылын пургөны!..

Јельізар (Ласејлы). Мыјла-нө те, беззаконьнік, ылөдчан? Те-өд ачыд кутін корны: шөрі-пө вај јукам!

Ласеј. Јукны-кө, Ғерт, шөрі колө јукны: өні-өд равноправіел!.. Те сің-нын менө дыр өбіжајтлін, пыр көмөдлін муҒерлуннад да аслад горшлуннад... Мана-стырын олігөн ігумен өбіжајтліс, өні те... Некущөм права бытө менам абу!.. Вывті жаднөј те, отеч Јельізар!

Јельізар (скөрмө, еетө Вороповлы зібјывспассө). Налы тајө хоругвсө! (Ачыс сосјассө пужө, Ласејлы). Те тај настојашщөј Ғавөл вөлөмыд! Ғвінја, почө шуны!

Јѳз кѳстын. Тышкасны оз поѳ!.. Мед парскѳдчыштасны кык друг!

Ласеј. Ме ѳавѳл?.. Ок, те, скѳѳина!

Код гурѳ. О-о! Кушѳм кывјас кусѳналѳ ѳакыд!

Јелізар. Ен во ме вылѳ, ѳѳетс ѳјачок! Свѳнја те, беззаконнаја!

Ласеј. Ме свѳнја? Те, вот, і свѳнјагыс-на свѳнја! Те настѳѳашщѳј блудѳник!.. Слугаыдкѳд блудѳнѳчѳјтан!..

Пекла. Збыль сѳі. Ласкун ѳлгакѳд олѳ!

Код гурѳ. Вернѳ! Гѳзја моз олѳны!

Воропов. Но, сетчѳѳ мѳјанлы абу мог—кодѳ кодкѳд олѳ мед оласны... (Комсомолецјаслы). Но, ештѳс тѳјан?

Гергеј. Гѳтѳв!..

Воропов. Бѳгтѳј крестѳ пельпом выланыд да налѳј јешщѳ етѳјѳ „Знамјасѳ“ кыѳауланыд кодкѳ гуркѳнѳтыштѳј дај мѳдѳдчѳамѳј сѳгга!..

Јелізар. Кывзѳј тѳварышјас; крестѳ да хоругвсѳ вѳчѳс тѳјѳ беззаконѳныкыс—ѳјачокыд!..

Ласеј. Ачыс Јелізарыс щѳкѳтѳс гѳжныс... А гѳрд сѳтѳнсѳ, крест пусѳ-і, краскасѳ-і Гѳдѳр Карпѳвѳч сѳтѳс!

Гѳдѳр. Ставным ѳтвылыс лѳгѳдѳм... Пѳдѳт да Ільѳ щѳщ ѳтсѳлісны-і!..

Пѳдѳт. Поп муѳтѳс мѳјанѳс, тѳварышјас! Кружкајасѳѳ Ільѳ вок лѳгѳдѳс!..

Ільѳа. Резышта, вот, нырвѳмад, крѳстос ѳѳм куѳа!.. Агныд дурѳнныд-дурѳнныд, а сѳгга ме вылѳ ускѳдчѳнныд?.. Трасѳчѳјас, крѳстос ѳѳм куѳа-кѳ шуны!

Ульѳта. Мѳ щѳщ Марѳна чѳјкѳд рѳсплѳкѳ вескалім-і!..

Воропов. ѳа ладнѳ јешщѳ воѳыв мѳ каѳалѳм, ескѳ ыжыд рѳсплѳк-на вермѳс лѳны!.. Но, мунамѳј!..

(Мунѳны, сывны бѳгтѳны „Как родная меня мать провожала“.
Јѳзыс щѳщ мунѳны. Кѳлѳны медбѳрѳ: Пѳдѳт, Гѳдѳр, Ульѳта да Марѳна).

Гѳдѳр. Ставыс, тыдалѳ, путкылтѳчѳс!..

Пѳдѳт. Мыјла сѳјѳ мѳдамѳдсѳ колѳ гујныс?

Ілля. Ачыд тај шощ-жө јабеґыкалін, ғынөм еґасныд!..
Јурбіт, Педот вокө, выґ гөрд крестыдлы да ғыв, вај,
„Кресту твојетө!“ Кылан? Сіјө гласөн-жө со (індө бо-
кө) најө кылө ғылөны-і... (Сералө). Вот, колөкө, ғы
трагіча, і знаменґе! Чорыда крестос вератө віґім-
Чудеса!.. Петкөдлісны тај небог прамөј знаменґетө
міјанлы, крестос ғым куза! (Ставыс зумыштчөмөн вөрдө-
чөны мунны).

ЗАНАВЕС.

Пом.

ДОШЫС 25 УР
ЦЕНА 25 КОП.

На коми языке

В. С. СИН «ЗНАМЕНИЕ» г. Брест. Пьеса в 5-х действиях

Обложка работы художника ГОЛЯКОВА П. В.